

Dataskyddsrättigheterna och kommunernas webbsidor

Tillhandahållande av information och rätten att bekanta sig
med sina personuppgifter

Elias Hakala

Examensarbete för företagsekonomi (YH)-examen

Företagsekonomi

Vaasa 2024

EXAMENSARBETE

Författare: Elias Hakala

Utbildning och ort: Företagsekonomi, Vasa

Inriktning: Justitieförvaltning

Handledare: Mayvor Höglund

Titel: Dataskyddsrättigheterna och kommunernas webbsidor

Datum: 29.4.2024 Sidantal: 41

Bilagor: 3

Abstrakt

Det här examensarbetet handlar om rättigheten att bli tillhandahållen dataskyddsuppgifter och rättigheten att få tillgång till sina personuppgifter. Genom arbetet kan en individ utan tidigare juridiska kunskaper få en förståelse över dessa rättigheter och hur olika organisationer tillämpar dem. Syftet i arbetet var att ta reda på huruvida informationen berörande dessa rättigheter hittades på kommunernas webbsidor.

I examensarbetet användes den kvalitativa forskningsmetoden. I den teoretiska delen redogjordes vilka bestämmelser rättigheten att bli tillhandahållen dataskyddsuppgifter och rättigheten att få tillgång till sina personuppgifter baserar sig på. Juridiska läroböcker och andra juridiska källor användes för att ta reda på hur bestämmelserna borde tolkas och tillämpas i praktiken.

Den empiriska delen av examensarbetet består av en undersökning av kommuners webbsidor, i vilken det undersöktes vilken dataskyddsinformation som hittades i praktiken. Som stöd för undersökningen av webbsidorna användes frågor som skapats på förhand på basis av teoridelen och riktlinjer kring hur informationen på webbsidorna tolkades. Vilken information som hittades på kommunernas sidor dokumenterades i en tabell.

Resultaten visar att majoriteten av kommunerna använder sig av dataskyddsbeskrivningar för att tillhandahålla dataskyddsuppgifter via sina webbsidor. I resultatdelen presenteras vilka brister det finns i kommunernas tillvägagångsätt. Resultaten visar också vilka slags instruktioner rörande begäran om att få tillgång till sina personuppgifter hittas på kommunernas webbsidor.

Språk: svenska

Nyckelord: GDPR, personuppgifter, dataskyddsrättigheter, kommuner

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Elias Hakala

Koulutus ja paikkakunta: Liiketalous, Vaasa

Suuntautumisvaihtoehto: Oikeushallinto

Ohjaaja: Mayvor Höglund

Nimike: Tietosuojaoikeudet ja kuntien verkkosivut

Päivämäärä 29.4.2024

Sivumäärä 41

Liitteet 3

Tiivistelmä

Tämä opinnäytetyö käsittelee oikeutta saada tiettyjä tietosuojatietoja ja oikeus saada tutustua omiin henkilötietoihinsa. Tämän työn avulla henkilö, jolla ei ole aikaisempaa juridista tietämystä, voi saada ymmärrystä näistä oikeuksista ja miten eri organisaatiot soveltavat näitä oikeuksia. Työn tarkoituksena oli selvittää, löytyivätkö näitä oikeuksia koskevia tietoja kuntien verkkosivuilta.

Opinnäytetyössä käytettiin laadullista tutkimusmenetelmää. Teoreettisessa osassa selvitettiin, mihin sääddöksiin oikeus saada tietosuojatietoa ja oikeus tutustua henkilötietoihin perustuvat. Oikeudellisten oppikirjojen ja muiden oikeuslähteiden avulla selvitettiin, miten säännöksiä tulisi tulkita ja soveltaa käytännössä.

Opinnäytetyön empiirinen osa koostuu tutkimuksesta, jossa selvitettiin mitä tietosuojatietoja käytännössä löytyi kuntien verkkosivuilta. Verkkosivujen tarkastelun tukena käytettiin teoriaosan perusteella etukäteen laadittuja kysymyksiä, sekä ohjeita miten verkkosivuilla olevaa tietoa tulkittiin. Kuntien sivuilta löytyneet tiedot dokumentoitiin taulukkoon.

Tulokset osoittavat, että suurin osa kunnista käyttää tietosuojaselosteita tarjotakseen tietosuojatietoa verkkosivuillaan. Tulososiossa esitellään mitä puutteita kuntien toimintatavoissa on. Tulokset osoittavat myös, millaisia ohjeita henkilötietopyyntöön liittyen kuntien verkkosivuilta löytyy.

Kieli: ruotsi

Avainsanat: GDPR, henkilötiedot, tietosuojaoikeudet, kunnat

BACHELOR'S THESIS

Author: Elias Hakala

Degree Programme: Business Administration, Vaasa

Specialisation: Juridical administration

Supervisor(s): Mayvor Höglund

Title: Data Protection Rights and Municipal Websites

Date 29.4.2024

Number of pages 41

Appendices 3

Abstract

The subject of this thesis is the right to get informed about data protection information and the right to access one's personal data. Through this thesis a person with no prior legal knowledge can gain an understanding of the above-mentioned rights and how they are put into practice by different kinds of organizations. The aim of this thesis was to study if information concerning these rights could be found on the municipalities' websites.

The study was conducted through a qualitative research method. The regulations which are the basis for the right to be provided with data protection information and the right to access one's personal data were discussed in the theoretical part of the thesis. Legal textbooks and other kinds of legal sources were used to find out how the provisions should be interpreted and applied in practice.

The empirical part of the thesis consists of a study of municipalities' websites, where the data protection information contained on the sites was studied. Premade questions and guidelines were created based on the theoretical part of the thesis to be used in the studying of the municipal websites. The information that was found on the municipalities' websites was documented in a table.

Through the findings of the study, it was found that most of the municipalities use privacy statements to provide data protection information on their websites. Findings about shortcomings in the municipalities' approaches can be found in the results. Information about what kind of instructions regarding the request for access to one's personal data can be found on the municipalities' websites and is also available in the results.

Language: Swedish

Key words: GDPR, personal data, data protection rights, municipalities

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Problemområde.....	2
1.2	Syfte och frågeställning.....	3
1.3	Avgränsningar.....	3
1.4	Forskningsmetod och tillvägagångssätt.....	4
1.5	Urvalet av kommuner.....	5
1.6	Material för studien.....	6
1.7	Tidigare forskning.....	7
1.8	Disposition.....	7
2	Begrepp och grundläggande information.....	8
2.1	Dataskydd.....	8
2.2	Tillhandahållande.....	8
2.3	EU:s dataskyddsförordning.....	9
2.4	Personuppgifter.....	9
2.5	Registrerad.....	10
2.6	Personuppgiftsansvarig och personuppgiftsbiträde.....	10
2.7	Dataskyddsombud.....	11
2.8	Mottagare.....	11
2.9	Rättskällornas hierarki.....	11
3	Dataskydds rättigheterna.....	14
3.1	Skyldigheten att tillhandahålla den registrerade.....	14
3.1.1	Begränsningar i skyldigheten att tillhandahålla den registrerade.....	15
3.1.2	Informationen som skall tillhandahållas den registrerade.....	16
3.1.3	Hur den registrerade skall tillhandahållas dataskyddsuppgifter.....	18
3.2	Rättigheten till att få tillgång sina personuppgifter.....	19
3.2.1	Formkrav för begäran om personuppgifter.....	20
3.2.2	Granskning av identitet.....	20
3.2.3	Grunder för att vägra personuppgifts begäran.....	21
3.2.4	Avgift för kopia av personuppgifter.....	22
3.2.5	Tidskrav.....	23
4	Undersökningen av kommunernas webbsidor.....	24
4.1	Undersökningen.....	24
4.1.1	Frågor berörande tillhandahållande av uppgifter.....	24
4.1.2	Frågor berörande rätten att få tillgång till personuppgifter.....	26
5	Resultat och tolkning.....	28
5.1	Insamlingen av datamaterialet.....	28

5.2	Generaliserbarheten av kommunurvalet år 2023	29
5.3	Tillhandahållande av dataskyddsuppgifter på kommunala webbsidorna	29
5.3.1	Dataskyddsbeskrivningar	30
5.3.2	Information om personuppgiftsansvariga och deras kontaktuppgifter	30
5.3.3	Lagringstiden och ändamålet med behandlingen	31
5.3.4	Dataskyddsombudets kontaktuppgifter	31
5.3.5	Den registrerades rättigheter på webbsidorna.....	32
5.4	Begärande om tillgång till personuppgifter på kommunala webbsidor	33
5.4.1	E-tjänster och webb-blanketter med identifiering	33
5.4.2	Blanketter för begäran om personuppgifter	34
5.4.3	Anvisningar berörande för vart och hur begäran skall göras	35
5.4.4	Information om identifiering.....	35
5.5	Allmänna observationer.....	36
6	Kritisk granskning och diskussion	37
6.1	Metodiken i studien	37
6.2	Teoridelen.....	37
6.3	Undersökningen.....	38
6.4	Resultaten.....	38
6.5	Vidare forskning.....	39
7	Källförteckning.....	40

Bilaga 1: Information som måste tillhandahållas den registrerade enligt artiklarna 13 eller 14

Bilaga 2: Kommunernas webbsidor och befolkning

Bilaga 3: Resultat från undersökning

1 Inledning

Att skydda våra personuppgifter har blivit svårare i samband med digitaliseringens utveckling. Information om oss sprids allt lättare nuförtiden genom våra egna digitala fotspår samt på grund av hur enkelt information kan delas. Genom att analysera våra digitala fotspår och genom att inskaffa personuppgifter från andra organisationer kan man få veta mycket om oss och vårt privatliv. Det är inte bara privata organisationer som hanterar mera personuppgifter än någonsin förr, även myndigheterna införskaffar och hanterar mera personuppgifter än förut. När man kontaktar myndigheterna via webben dokumenteras och sparas alla uppgifter från meddelandet. Genom att endast besöka deras webbsidor kan myndigheterna samla in personuppgifter om oss. Den ökade mängden personuppgifter har medfört ett behov av starkare skyddsåtgärder och mera dataskyddsrättigheter.

För att motverka intrången i vårt privatliv och spridningen av våra personuppgifter så har EU stärkt skyddet av personuppgifter genom dataskyddsförordning som trädde i kraft i alla EU-länder från och med maj 2018. Förordningen medförde starkare skydd för den enskilda individens dataskyddsrättigheter och personuppgifter. Förordningen ökade också ansvaret för dem som hanterar personuppgifter. Dataskyddsförordningen har medfört nya dataskyddsrättigheter och stärkt sådana som redan tidigare existerade. En individ har bland annat rätten att bli informerad om sina rättigheter, vilka personuppgifter organisationer innehar, hur de används och till vilka ändamål de samlas in. En fysisk person kan bland annat kräva att hens personuppgifter rättas, överförs till en annan organisation, eller raderas. Vill inte en individ att hens personuppgifter behandlas kan hen motsätta behandlingen av personuppgifter eller begränsa behandling av dem. Man kan inte heller bli föremål för automatiskt beslutfattande utan orsak.

Alla de nya rättigheterna och förpliktelserna har lett till att privata och offentliga organisationer blivit tvungna att förnya hur de behandlar, försäkrar och samlar in personuppgifter. De som behandlar personuppgifter har fått en starkare förpliktelse att se till att den registrerade är medveten om behandlingen av sina personuppgifter och sina rättigheter. Med den registrerade avses den person vars personuppgifter som behandlas. En individ måste få information om bland annat hur informationen samlats in, vart den sprids, hur länge den lagras och för vilka ändamål personuppgifterna används. De som

behandlar personuppgifter måste också hjälpa personen vars uppgifter behandlas att utöva sina dataskyddsrättigheter.

1.1 Problemområde

Dataskyddsregleringen för personuppgifter kan vara svårbegriplig. Det finns ingen enhetlig nationell lag som innehåller reglering kring dataskyddet av personuppgifter. Dataskyddet av personuppgifterna regleras på både EU-nivå och nationell nivå. På den nationella nivån finns det flera olika lagar som är tillämpliga i olika situationer. Bland annat kan behandlingssyftet, vem som behandlar personuppgifterna, typen av personuppgifter och åldern på den personen vars personuppgifter behandlas påverka vilken lag som skall tillämpas. Det kan därför vara svårt för organisationer och individer att ta reda på vilka bestämmelser som är tillämpliga i deras situation. I vissa fall kan de olika rättskällorna vara i konflikt med varandra och då behöver man en förståelse för i vilken ordning de olika bestämmelserna skall beaktas.

Dataskyddsförordningen som är huvudkällan för dataskyddsregleringen är inte alltid enkel att tolka och tillämpa. Språket kan vara bristfälligt i vissa delar och svårförståeligt i andra. Det finns många rekvisit och undantag som måste beaktas när olika bestämmelser skall tillämpas. I vissa fall innehåller förordningen bestämmelser där det konstateras att man genom nationella lagar kan avvika från bestämmelserna i förordningen. Har man inte tillräckliga juridiska kunskaper kan det vara svårt att ta reda på om den nationella lagstiftningen avviker från förordningen. Finns det oklara bestämmelser och frågor kring deras tillämpning kan man bli tvungen att förlita sig på EU-domstolens beslut kring bestämmelsen.

Alla de ovannämnda problemen med dataskyddsregleringen kan leda till problem för individer att förstå sina dataskyddsrättigheter och organisationer att förstå sina förpliktelser. Detta problem påverkar inte endast privat personer och privata organisationer, utan myndigheterna kan ha samma problem. Det finns inga bindande instruktionerna över hur dataskyddsbestämmelser skall tillämpas av myndigheterna, utan varje myndighet är tvungen att själv tolka och följa alla de olika bestämmelserna kring dataskydd i sin verksamhet. Det kan därmed finnas en stor variation mellan olika myndigheter hur de tillämpat dataskyddsförordningen och den nationella lagstiftningen.

Denna brist på enhetlig tolkning och tillämpning av dataskyddsförordningen märks bra när man beaktar kommunerna. Varje kommun har blivit tvungna att på egen hand tolka och tillämpa dataskyddsregleringen, vilket har resulterat i en mängd olika sätt hur kommunerna följer förpliktelseerna och behandlar personuppgifterna. Det är till och med möjligt att vissa kommuner i Finland har tillämpat dataskyddsförordningen och de nationella lagarna på ett bristfälligt sätt.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med detta examensarbete är ta reda på vilka dataskyddsuppgifter som tillhandahålls registrerade via kommunernas webbsidor och vilka anvisningar som ges den registrerade kring rätten att få tillgång till sina personuppgifter. Examensarbetet har som mål att ge en individ utan tidigare kunskap om dataskyddsförordningen en förståelse över sin rätt att bli tillhandahållen dataskyddsuppgifter och rätten att få tillgång till sina personuppgifter. Syftet och målet kommer uppfyllas genom att svara på följande frågor:

- Vad och hur tillhandahåller kommunerna den registrerade via sina webbsidor?
- Vilka instruktioner ger kommunerna på sina webbsidor berörande rätten att få tillgång till personuppgifter?

1.3 Avgränsningar

Fokus i detta examensarbete kommer vara skyldigheten att tillhandahålla den registrerade dataskyddsuppgifter och rättigheten att få tillgång till sina personuppgifter. Skyldigheten att tillhandahålla den registrerade varierar beroende på hur personuppgifterna har införskaffats. Eftersom syftet är att granska kommunernas webbsidor kommer skyldigheten att tillhandahålla uppgifter till registrerade enligt dataskyddsförordningens 14 artikel vara fokus i undersökningen. Artikel 14 av dataskyddsförordningen innehåller många uppgifter som måste tillhandahållas till en individ. I min studie kommer jag inte undersöka om kommunerna tillhandahållit alla de obligatoriska uppgifterna. Utav de uppgifter som måste tillhandahållas enligt artikel 14 har jag valt de uppgifter som kan anses vara mest tillämpliga för alla kommuner. Motiveringen för valen kommer tas upp i den empiriska delen. Med rättigheten att bekanta sig med sina personuppgifter avses endast den rättigheten som fås enligt dataskyddsförordningen, inte de rättigheter att bekanta sig

med myndigheternas handlingar som fås från lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Detta arbete kommer inte gå in på hur en begäran om att få tillgång till sina personuppgifter behandlas vid kommunerna.

1.4 Forskningsmetod och tillvägagångssätt

Den valda metoden för undersökningen var kvalitativ forskningsmetod. Den kvalitativa forskningsmetoden karaktäriseras av att den är mera inriktad på ord än på siffror. Typiskt för kvalitativ forskning är att teorin uppkommer iterativt genom insamlingen och analys av data i arbetet. Den kvalitativa forskningsmetoden karaktäriseras också av dess ostrukturerade form och flexibilitet. (Bryman & Bell, 2017, s. 395–396)

Studien kan delas in i två olika delar, teoridelen och den empiriska delen. Teoridelen i detta arbete består av en litteraturstudie, var den personuppgiftsansvariges skyldighet att tillhandahålla den registrerade och den registrerades rätt att få tillgång till sina personuppgifter beskrivs. I teoridelen undersöks vad som är den gällande rätten och består därmed dels av den rättsdogmatiska metoden. Den rättsdogmatiska metoden kan beskrivas som att försöka analyseras vad som är den gällande rätten genom att tolka innehållet i de relevanta rättskällorna. (Hjertstedt, 2019, s. 167)

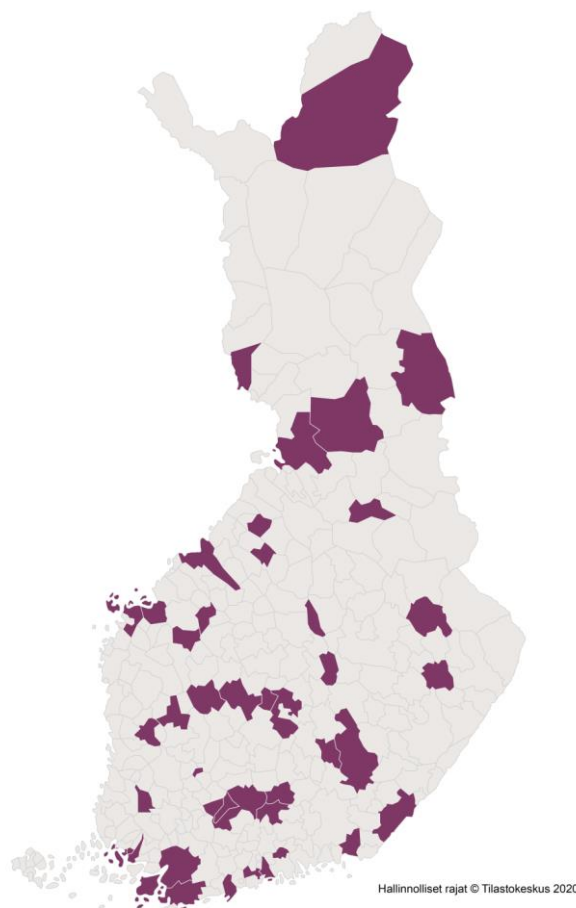
Genom analysen av rättskällorna framkom det vilken information som borde hittas på kommunernas hemsidor. På basis av denna information skapades nya frågor som användes för undersökningen av kommunernas hemsidor. För att öka reliabiliteten och replikbarheten av studien skapades vissa riktlinjer för hur informationen på kommunernas sidor tolkades och tillvägagångssättet detaljerades noga. Med reliabilitet avses huruvida stabilt ett mått är och huruvida det påverkas av slumpmässiga eller tillfälliga betingelser. Om resultaten för undersökningar är konstanta då undersökningen upprepas igen är reliabiliteten bra. Med replikbarhet avses huruvida det är möjligt att upprepa en undersökning på nytt. För att öka replikbarheten av en studie måste man i detalj beskriva tillvägagångssättet för studien. (Bryman & Bell, 2017, s. 68–69)

1.5 Urvalet av kommuner

Antalet kommuner i Finland var 309 i början av 2024. Att undersöka alla kommuners webbsidor är både tidsmässigt och forskningsmässigt svårt att genomföra. Jag har därför valt att endast undersöka ett visst sampel av kommuner. Samplet i mitt examensarbete baserar sig på forskningsprojektet Förändringarnas KommunFinland 2025.

Förändringarnas KommunFinland 2025 är ett forskningsprogram, som granskar de finländska kommunernas mångfald, särutveckling och olikheter. Förändringarnas KommunFinland 2025 startade i maj-juni 2020 och pågår fram till slutet av kommunalvalsåret 2025. Forskningsprogrammet är en fortsättning på de tidigare forskningsprogrammen KommunFinland 2004 (1995–2004), ARTTU (2008–2012) och ARTTU2 (2014–2018). Inom forskningsprogrammet genomförs cirka tre olika studier om året, vars mål är att ta fram jämförande information och öka den allmänna kunskapen om kommunerna. Med hjälp av forskningsresultaten kan kommunerna jämföra och analysera deras nuläge samt se vilka inverknings reformer kan ha eller har haft på kommunerna. (Kommunförbundet, 2020a)

Förändringarnas KommunFinland 2025 inleddes med en invånarundersökning maj-juni 2020. Invånarundersökningen genomfördes genom att skicka ut en enkät till kommuninvånarna i 43 utvalda kommuner. De valda kommunerna för undersökningen representerade kommuner av olika storlek och typ från alla delar av landet och är ett generaliserbart urval för hela kommunsektorn. De kommuner som valdes till undersökningen var: Asikkala, Askola, Birkala, Enare, Fredrikshamn, Hattula, Hirvensalmi, Hollola, Juga, Jyväskylä, Kankaanpää, Karleby, Keitele, Keuruu, Kimitoön, Korsholm, Kuusamo, Kyrkslätt, Lappajärvi, Lappo, Libelits, Nivala, Nådendal, Oulainen, Paldamo, Parkano, Petäjävesi, Pudasjärvi, Raseborg, Rautalampi, Reso, S:t Michel, Salo, Sibbo, Säskylä, Tavastehus, Torneå, Uleåborg, Vanda, Villmanstrand, Virdois, Vörå och Åbo. De utvalda kommunerna syns i figur 1. (Kommunförbundet, 2020b)

Figur 1. Utvalda undersökningskommuner och deras regionala fördelning, (Kommunförbundet, 2020b)

Jag har valt att använda samma kommunurval i min studie som i invånarundersökning 2020. I studien undersöktes 43 utvalda kommuner, vilket betyder att sampelstorleken i min studie är cirka 14 % av Finlands alla kommuner. Alla kommuner som var med i invånarundersökning 2020 existerar ännu, detta verifierades med hjälp av statistikcentralens lista över alla kommuner i 2024 (Statistikcentralen, 2020).

1.6 Material för studien

Den primära källan i mitt examensarbete är EU:s dataskyddsförordning. Dataskyddsförordningen är högst upp i hierarkin för reglering kring dataskydds rättigheterna och behandling av personuppgifter. Ingen lag eller bestämmelse får vara i strid med dataskyddsförordningen. Dataskyddsförordningen innehåller vissa områden där det är tillåtet för medlemsstaterna att avvika från den och det finns vissa områden som regleras med nationell lagstiftning, i sådana situationer måste den nationella

lagen beaktas. I Finland regleras dataskyddsrättigheterna och behandlingen av personuppgifter i flera olika lagar som kan variera beroende på bland annat syftet med behandlingen, vems personuppgifter som behandlas och vad för slags personuppgifter behandlingen berör. I denna studie användes endast dataskyddslagen. Dataskyddslagens syfte är att precisera och komplettera EU:s dataskyddsförordning.

Som stöd för tolkningen av dataskyddsförordningen och den nationella lagen användes rättslitteratur, myndighets webbsidor och EU webbsidor. Den primära rättslitteraturen som användes var *Oikeus tietoon : informaatio-oikeuden perusteet (2019)* och *Tietosuojaja (2022)*.

1.7 Tidigare forskning

Ingen tidigare forskning kring tillhandahållandet av uppgifter enligt artikel 14 till den registrerade i kommunernas verksamhet existerar. Forskning kring hur den registrerades begäran om tillgång till personuppgifter behandlas i kommunerna har genomförts av Elisa Vinnikainen år 2021 i sitt examensarbete *Mikä tietopyyntö? : Tietopyyntöjen ja henkilötietojen tarkastuspyyntöjen käsittely Forssan kaupungissa*. Genom examensarbetet skapades instruktioner för hur kommunen skall behandla begäran om att bekanta sig med myndigheternas handlingar och begäran att få tillgång till personuppgifter. I sin undersökning samlade Vinnikainen information från kommunernas webbsidor berörande hur begäran om tillgång till personuppgifter kan genomföras. (Vinnikainen, 2021, ss. 5–6)

1.8 Disposition

Kapitel 1 består av inledning, redogörelse för metod, sampelurvalet i examensarbetet och en kort genomgång av det använda materialet. I kapitel 2 förklaras de begrepp som används i examensarbetet och rättskällornas hierarki. I kapitel 3 redogörs den personuppgiftsansvariges skyldighet att tillhandahålla uppgifter till den registrerade och den registrerades rätt att få tillgång till sina personuppgifter enligt EU:s dataskyddsförordning och den nationella lagstiftningen. Kapitel 4 består av information om hur undersökningen av kommunernas hemsidor genomfördes och diskussion kring de valda frågorna för undersökningen av kommunernas webbsidor. Hur informationen på kommunernas webbsidor beaktades i undersökning diskuteras också i kapitel 4. I kapitel 5 redogörs för resultaten av undersökningen och i kapitel 6 granskas arbetet kritiskt.

2 Begrepp och grundläggande information

För att läsaren skall kunna få en bättre förståelse över examensarbetet kommer vissa väsentliga begrepp och rättsprinciper för examensarbetet förklaras. Dessa begrepp används i hela examensarbetet och det är därmed viktigt att man förstår vad de betyder. Rättsprincipen som tas upp i detta kapitel är även väsentligt för att man skall kunna förstå i vilken ordning olika bestämmelser skall beaktas.

2.1 Dataskydd

Termen dataskydd kan lätt blandas ihop med termen datasäkerhet när man talar om personuppgifter. Datasäkerhet är en metod för att genomföra dataskydd med syftet att skydda informationsmaterial och informationssystem. Dataskydd är en grundläggande fri- och rättighet som en person innehar. Dataskyddet tryggar tillgodoseendet av individers rättigheter och friheter vid behandlingen av deras personuppgifter. Dataskyddet innefattar olika metoder att säkerställa bland annat informationens konfidentialitet, informationens integritet, systemens användbarhet och tillgodoseendet av den registrerades rättigheter. Dessa mål kan åstadkommas genom bland annat olika organisatoriska eller tekniska åtgärder. (Dataombudsmannens byrå, u.å.a)

2.2 Tillhandahållande

Skyldigheten att tillhandahålla obligatoriska uppgifter enligt artikel 14 i dataskyddsförordningen är fokusen i mitt arbete. Det kan därmed vara bra att ha en förståelse över vad termen tillhandahålla betyder. Inom juridiken finns det flera olika sätt man kan tolka språkanvändningen. En av metoderna är den bokstavstroga tolkningen, dvs grammatikalisk tolkning. Vid den grammatikaliska tolkningen används termens allmänspråkliga definition eller möjligen en yrkesmässig definition om sådan existerar. (Tuori & Häggblom, 2022) Enligt den Svenska Akademiens ordbok definieras tillhandahålla som att ställa något till någons förfogande eller erbjuda. När man tillhandahåller information till någon måste man inte vara i direkt kontakt med dem och meddela information till dem. Tillhandahållande kan innebära att man endast gör informationen tillgänglig för någon.

2.3 EU:s dataskyddsförordning

EU:s dataskyddsförordning, även känd som General Data Protection Regulation (GDPR), blev tillämplig i Finland i maj 2018. Dataskyddsförordningen ersatte personuppgiftsdirektivet från 1995. Dataskyddsförordningen skapades så att EU skulle ha ett modernt, starkt, enhetligt och omfattande dataskyddsramverk. Dataskyddsförordningens syfte är stärkande av individens rättigheter och friheter, stärka den inre marknadens räckvidd, beaktande av dataskyddets globala dimension och genomförandet av dataskyddsregler. Dataskyddsförordningen innehåller reglering som berör privata personer, olika slags organisationer och myndigheter. Förordningen innehåller reglering kring bland annat principer för behandling av personuppgifter, lagenligheten av behandlingen och rekvisiten för behandlingen av personuppgifter. (Europeiska unionen, 2022)

2.4 Personuppgifter

Vad som anses vara personuppgifter definieras i dataskyddsförordningens 4 artikel 1 punkt. Med personuppgifter avses i den allmänna dataskyddsförordningen alla sådana upplysningar som avser en identifierad eller identifierbar fysisk person. Uppgifterna som kan kopplas till den identifierbara fysiska personen kan vara direkta eller indirekta. Personuppgifter kan vara bland annat namn, identifikationsuppgifter eller lokaliseringsuppgifter. Som personuppgifter avses också den fysiska personens fysiska, fysiologiska, genetiska, psykiska, ekonomiska, kulturella eller sociala identitet. Uppgifter om juridiska personer anses inte enligt förordningen vara personuppgifter. Dataskyddsförordningen är alltså inte tillämplig på juridiska personer, detta framkommer i förordningens 14 punkt. Dataskyddsförordningen gäller inte avlidna personers personuppgifter enligt 27 punkten. Medlemsstaterna får själv skapa bestämmelser om dataskydd för avlidna personer personuppgifter. (Europaparlamentets och rådets förordning 2016/679, 2018)

Inga nationella bestämmelser om dataskydd för personuppgifter av avlidna personer har stiftats i Finland efter dataskyddsförordningen. Innan dataskyddsförordningen existerade hade avlidna personers personuppgifter enligt den gamla dataskyddslagen under vissa omständigheter dataskydd. Bland annat dömdes poliser för dataskyddsbrott när de utan orsak bekantat sig med uppgifter om hur en idrottare avlidit. Huruvida det är möjligt att

enligt nuvarande lagstiftning döma någon för dataskyddsbrott är för tillfället oklart. (Korpisaari, Pitkänen & Warma-Lehtinen, 2022, s. 58–59)

Med direkta personuppgifter avses huvudsakligen personens namn. Det är omöjligt att uttömmande lista upp alla de indirekta personuppgifterna, men kortfattat så är indirekta personuppgifter sådana uppgifter som relativt lätt och enkelt kan användas för att identifiera en person. (Krakau & Haapalehto, 2020, s. 225–226) Personuppgifter måste inte alltid vara sanningsenliga och verifierade, felaktiga uppgifter kan också anses vara personuppgifter. Subjektiva åsikter och värderingar kan även vara personuppgifter. (Korpisaari, Pitkänen & Warma-Lehtinen, 2022, s. 62)

2.5 Registrerad

Enligt dataskyddsförordningen 4:e artikel 1:a punkt är den registrerade den part vars personuppgifter behandlas. Den registrerade är en fysisk person som är identifierad eller identifierbar med hjälp av personuppgifter (Europaparlamentets och rådets förordning 2016/679, 2018). Den registrerade kan vara till exempel en person som kommunen innehar personuppgifter om. Den registrerade personen kan inte vara en juridisk person. Termen registrerad kan vara aningen missvisande i och med att dataskyddsförordningen berör all behandling av personuppgifter i digital form och inte endast personregister. Man kan således vara en registrerad även om ens personuppgifter inte finns i något register. (Korpisaari, Pitkänen, & Warma-Lehtinen, 2022, s. 34)

2.6 Personuppgiftsansvarig och personuppgiftsbiträde

Personuppgiftsansvarig definieras i den dataskyddsförordningens 4:e artikel 7:e punkt som en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller annat organ som ensamt eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter. Den personuppgiftsansvarige har många flera olika förpliktelser och är ansvarig för hela personuppgiftsbehandlingen. Enligt artikel 12 punkt 2 är det den personuppgiftsansvariges uppgift att underlätta utövandet av den registrerades dataskyddsrättigheter. (Europaparlamentets och rådets förordning 2016/679, 2018) Den personuppgiftsansvariga är ansvarig för lagligheten av personuppgiftsbehandlingen och ska se till att personuppgifterna används sakligt. (Voutilainen, 2019, s. 234–235)

Personuppgiftsbiträde är enligt dataskyddsförordningens 4:e artikel 8:e punkt en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller annat organ som behandlar personuppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning. (Europaparlamentets och rådets förordning 2016/679, 2018) Om en kommun fungerar som personuppgiftsansvarig kan de anlita en utomstående organisation eller person för att sköta behandlingen av personuppgifter. I detta fall är den utomstående organisationen/personen ett personuppgiftsbiträde. Även om en utomstående organisation anlitas är det ändå den personuppgiftsansvarige som bär det slutliga ansvaret för behandlandet av personuppgifterna.

2.7 Dataskyddsombud

Den 37:e artikeln i dataskyddsförordningen har flera olika grunder för när ett dataskyddsombud måste utnämnas. En av grunderna är att ett dataskyddsombud måste utnämnas när behandlingen av personuppgifter genomförs av en myndighet eller offentligt organ, med undantag för domstolar. Dataskyddsombudet fungerar som en kontaktpunkt för tillsynsmyndigheterna, övervakar efterlevnaden av dataskyddsbestämmelserna och fungerar som rådgivare för den personuppgiftsansvarige. (Europaparlamentets och rådets förordning 2016/679, 2018)

2.8 Mottagare

Mottagare definieras i dataskyddsförordningen 4:e artikel 9:e punkt som en fysisk person, juridisk person, offentligmyndighet, institution eller annat organ till vilket personuppgifterna utelämnas. Mottagaren kan vara relaterad till sändaren eller endast en tredje part. Som mottagare skall inte anses myndigheter som kan ta emot personuppgifter inom ramen för ett särskilt uppdrag med stöd av unionsrätten eller nationell rätt. (Europaparlamentets och rådets förordning 2016/679, 2018)

2.9 Rättskällornas hierarki

Dataskyddsregleringen kan anses vara aningen komplicerad eftersom den baserar sig inte enbart på bestämmelser på nationell nivå. Mycket av dataskyddsregleringen kommer från EU:s dataskyddsförordning. För att bättre kunna förstå en persons dataskyddsrättigheter

och myndigheternas förpliktelser kan det vara bra att ha en förståelse för i vilken ordning de olika rättskällorna skall beaktas och deras interna hierarki. Det kan även vara bra att ha en förståelse för vilken ställning EU-rätten har i Finland.

I Finland har man traditionellt delat in rättskällorna i tre kategorier: starkt och svagt förpliktande rättskällor och tillåtna rättskällor. De starkt förpliktande rättskällorna är högst i hierarkin och är sådana rättskällor som måste följas. Om man inte följer de starkt förpliktande rättskällorna kan man hamna under straffrättsligt ansvar och beslut som avviker från de starkt förpliktande rättskällorna kan ogiltigförklaras. De starkt förpliktande rättskällorna består av landsseden, lagen, tillämplig EU-rätt och andra internationella förpliktelser som Finland undertecknat. Högst i den nationella lagstiftningens rangordning är grundlagen. Efter grundlagen kommer vanliga lagar som skapats med stöd av grundlagen, dvs lagar som stiftats av riksdagen. Under riksdagslagarna är statsrådets förordningar samt republikens president och ministeriernas förordningar. Lägst i rangordningen är rättsnormer som skapats av lägre myndighet, till exempel föreskrifter eller anvisningar.

Det finns flera olika slags EU-rättsakter som Finland måste följa men de två viktigaste typerna är förordningar och direktiv. För att direktiv skall bli tillämpliga krävs det enligt huvudregel att de införlivas i den nationella lagstiftningen. Förordningar är direkt tillämpliga, dvs så fort som de träder i kraft kan de åberopas nationellt och det krävs inga åtgärder i den nationella lagstiftningen.

De svagt förpliktande rättskällorna är lägre i hierarkin än de starkt förpliktande rättskällorna och består av lagförarbeten och domstolsavgöranden. De svagt förpliktande rättskällorna är inte bindande på samma sätt som lagar men kan starkt påverka hur de starkt förpliktande rättskällorna tillämpas och tolkas, bland annat får inte lägre domstolar avvika från Högsta domstolens beslut i sina domar. De tillåtna rättskällorna är lägst i hierarkin och får användas, men det är inte obligatoriskt att använda dem. De tillåtna rättskällorna är rättsvetenskapliga arbeten, allmänna rättsgrundsatser och reella argument. (Europeiska unionen, 2021)

Då man talar om EU-rättens ställning i förhållande till den nationella rätten kan det vara bra att ta upp principen om EU-rättens företräde. När det uppstår en konflikt mellan EU-rätten och nationell rätt är det EU-rätten som har företräde, detta gäller alla nationella

rättsakter. EU-rättens företrädare gäller bara på de områden där medlemsstaterna har överlåtit suveränitet till EU, såsom den inre marknaden. Anledningen till att EU-rätten har företrädare är att medlemsstaterna har överlämnat viss behörighet till EU vilket begränsar Finlands suveräna rättighet. För att EU:s bestämmelser skall gälla måste den gå före den nationella rätten. Om en nationell lag är i strid med en EU bestämmelse som har företrädare är den inte automatisk ogiltig. Det är myndigheternas och domstolarnas ansvar att underlåta att tillämpa den motstridiga nationella lagstiftningen. (Europeiska unionen, u.å.)

Dataskyddsförordningen är direkt tillämplig eftersom dataskyddet tillhör EU:s suveränitet. Är en nationell lagstiftning eller lagtolkning i strid med dataskyddsförordningen skall alltså myndigheterna och domstolarna följa i första hand dataskyddsförordningen. Dataskyddsförordningen är alltså den primära källan för dataskyddsreglering och de nationella lagarna kompletterar förordningen.

3 Dataskyddsrättigheterna

I denna del kommer jag redogöra för den personuppgiftsansvariges skyldighet att tillhandahålla uppgifter till den registrerade och den registrerades rätt att få tillgång till sina personuppgifter. I kapitlet kommer diskuteras när rättigheterna kan undgås, hur de ska genomföras och annan relevant information.

3.1 Skyldigheten att tillhandahålla den registrerade

För att den registrerade skall kunna utöva sina dataskyddsrättigheter måste den registrerade vara medveten om sina rättigheter och vem som innehar personuppgifter om dem. Dataskyddsförordningen innehåller bestämmelser berörande vilka uppgifter som måste tillhandahållas till den registrerade och under vilka omständigheter denna rättighet kan begränsas.

Den personuppgiftsansvarige har ansvarsskyldighet för att uppgifterna tillhandahålls till den registrerade. Personuppgiftsansvarige måste alltså se till att de registrerade får information om behandlingen av personuppgifter och deras rättigheter. Att tillhandahålla den registrerade är obligatoriskt eftersom det är förutsättning för att personuppgifterna skall kunna behandlas. Om inte den registrerade har blivit tillhandahållen den information som krävs får inte personuppgifter behandlas. (Voutilainen, 2019, s. 99–100)

I dataskyddsförordningen delas skyldigheten att tillhandahålla den registrerade in i två olika grupper på basis av hur informationen samlats. Enligt den 12:e artikeln ska personuppgiftsansvarige vidta lämpliga åtgärder för att till den registrerade tillhandahålla all information som avses i artikel 13 och 14. Artikel 13 reglerar skyldigheten att tillhandahålla uppgifter till den registrerade då personuppgifterna samlats in från den registrerade. Om personuppgifterna samlas in direkt från den registrerade skall den registrerade tillhandahållas de obligatoriska uppgifterna direkt när personuppgifterna erhålls. Artikel 14 reglerar rätten att få information då personuppgifterna inte erhållits från den registrerade. Då personuppgifterna inte erhållits från den registrerade ska den registrerade tillhandahållas de obligatoriska uppgifterna inom en rimlig period, men senast en månad efter att personuppgifterna har erhållits. Ytterligare ska tillhandahållandet genomföras senast då den registrerade kontaktas eller då personuppgifterna lämnas ut till en annan mottagare. (Europaparlamentets och rådets förordning 2016/679, 2018)

3.1.1 Begränsningar i skyldigheten att tillhandahålla den registrerade

Då personuppgifterna inte erhållits från den registrerade innehåller dataskyddsförordningens 14:e artikel 4:e punkter för när personuppgiftsansvarige inte är skyldig att tillhandahålla uppgifter till den registrerade. Enligt punkt 5 a kan tillhandahållandet av uppgifter undgås ifall den registrerade redan innehar den krävda informationen. Enligt punkt 5 b kan tillhandahållandet av uppgifter undgås om tillhandahållandet av informationen visar sig vara omöjligt, det skulle medföra en oproportionell ansträngning, fullgörandet av plikten skulle göra det omöjligt eller avsevärt försvåra uppfyllandet av målen med behandlingen av personuppgifter. Punkt 5 b skall beaktas särskilt när behandlingen av personuppgifter görs för arkivändamål av allmänt intresse, statistiska ändamål, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål. Enligt punkt 5 c kan tillhandahållandet av uppgifter begränsas genom övrig unionsrätt eller nationell rätt. För att skyldigheten skall kunna begränsas måste lagen ge tillräckliga dataskyddsgarantier, lagen måste vara förutsägbar, exakt och tydlig. Enligt punkt 5 d måste inte tillhandahållandet av uppgifter göras om den är i strid med tystnadsplikt eller andra lagstadgade sekretessförpliktelser. (Korpisaari, Pitkänen & Warma-Lehtinen, 2022, s. 221–226)

I den nationella lagstiftningen har begränsningarna till informeringsplikten preciserats i dataskyddslagens 33:e §. Plikten kan begränsas enligt 1:a mom. om det är nödvändigt för statens säkerhet, försvaret, allmänordning och säkerhet, för förebyggande eller utredande av brott, för tillsynsuppgifter som anknyter till beskattning eller den offentliga ekonomin. Enligt 2:a mom. kan plikten begränsas om tillhandahållandet orsakar väsentlig skada eller olägenhet för den registrerade. För att 2:a mom. skall vara tillämplig får inte personuppgifterna användas för sådant beslutsfattande som gäller den registrerade. Enligt 3:e mom. skall den personuppgiftsansvarige hålla den information som avses i 14:e artikeln allmänt tillgänglig ifall de inte tillhandahåller den registrerade enligt ovannämnda grunder, med undantag om detta kan äventyra syftet med begränsningarna. (Dataskyddslagen 1050/2018, 2024)

3.1.2 Informationen som skall tillhandahållas den registrerade

En uttömmande lista på alla de uppgifter som den registeransvarige måste tillhandahålla till registrerade hittas i bilaga 1. Bilaga 1 består av en tabell som innehåller alla de obligatoriska uppgifter som måste tillhandahållas enligt artikel 13 och 14. Tabellen specificerar exakt var i artiklarna de olika uppgifterna som måste tillhandahållas hittas. Tabellen innehåller även kommentarer av arbetsgruppen gällande de olika obligatoriska uppgifterna som måste tillhandahållas den registrerade. Bilaga 1 är tagen från EU dokumentet wp260rev.01 (Artikel 29-arbetsgruppen, 2018, s. 37–42). Tabellen är skapad av ett oberoende rådgivande EU-organ i frågor rörande dataskydd och integritet, som grundats på basis av artikel 29 i det gamla dataskyddsdirektivet. (Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG, 1995)

Med beaktande av att syftet i detta arbete är att undersöka kommunernas webbsidor kommer endast uppgifterna som måste tillhandahållas enligt artikel 14 tas upp. Uppgifterna som är obligatoriska att tillhandahålla är i stora drag de samma för artikel 13 och 14. Artiklarna skiljer sig med i vilken ordning de olika obligatoriska uppgifterna tas upp, vilket kan göra det svårt att jämföra artiklarna sinsemellan utan en tabell. Det finns vissa uppgifter som endast måste tillhandahållas den registrerade då uppgifterna har fått direkt från den registrerade och vice versa för när uppgifterna införskaffats genom andra källor. Uppgifterna som är obligatoriska att tillhandahållas endast enligt artikel 13 hittas i bilaga 1.

Uppgifter som måste tillhandahållas enligt artikel 14 punkt 1:

- a) Den personuppgiftsansvariges identitet och kontaktuppgifter och möjliga företrädare.
- b) Dataskyddsombudets kontaktuppgifter då sådan existerar.
- c) Ändamålen med behandlingen och dess rättsliga grund.
- d) De kategorier av personuppgifter som behandlingen gäller, dvs. vilka personuppgifter som den personuppgiftsansvarige har samlat in från andra källor än den registrerade. Denna rättighet är exklusiv till artikel 14.
- e) Vilka andra mottagare som erhåller personuppgifterna.

- f) Information om personuppgifterna överförs till en mottagare i ett tredje land eller en internationell organisation, samt de relevanta artiklarna i dataskyddsförordningen för överföring till och tillhörande mekanismer. Ytterligare information kring hur man kan få en kopia av personuppgifterna som överförts eller var de är tillgängliga.

Uppgifter som måste tillhandahållas till den registrerade enligt artikel 14 punkt 2:

- a) Lagringstiden för personuppgifterna och om detta inte är möjligt de kriterier som används för att fastställa denna period.
- b) Om behandlingen av personuppgifter grundar sig på den personuppgiftsansvariges eller en tredje parts berättigade intresse som hittas i artikel 6.1 f.
- c) Den registrerade rätt att begära tillgång, rättelse, radering, dataportabilitet begränsning av behandling eller invändning mot behandling av personuppgifter.
- d) Ifall behandlingen av personuppgifter baserar sig på samtycke eller uttryckligt samtycke har den registrerade rättighet att när som helst återkalla sitt samtycke.
- e) Rätten göra klagomål till en tillsynsmyndighet.
- g) Varifrån personuppgifterna insamlats och om personuppgifterna ursprung är i allmänt tillgängliga källor. Denna rättighet är exklusiv till artikel 14.
- f) Om det förekommer automatiserat beslutsfattande som till exempel profilering. Meningsfull information om logiken bakom samt betydelsen och förutsedda följder av sådan behandling för den registrerade.

Artikel 13 punkt 2 e är den enda uppgiften som måste exklusivt tillhandahållas den registrerade då information samlats in direkt från den registrerade. Enligt punkt 2 e så skall den registrerade underrättas om tillhandahållandet är lagstadgat, avtalsenligt eller ett krav som är nödvändigt för ingående av ett avtal. Den registrerade skall även underrättas om de är skyldiga att tillhandahålla personuppgifter till den personuppgiftsansvarige och de möjliga följderna om förpliktelsen undgås. (Europaparlamentets och rådets förordning 2016/679, 2018)

3.1.3 Hur den registrerade skall tillhandahållas dataskyddsuppgifter

Enligt dataskyddsförordningens 12:e artikel 1:a punkt skall den personuppgiftsansvariga tillhandahålla den registrerade om de uppgifter som nämns i 13 och 14 artikeln på ett koncist, klart och tydligt sätt. Tillhandahållandet skall även presenteras i en begriplig och lätt tillgänglig form, med användning av klart och tydligt språk. Tillhandahållandet av uppgifterna skall i synnerhet göras på det ovannämnda sättet då den är riktad till barn. Uppgifterna kan tillhandahållas till den registrerade skriftligen, elektroniskt eller på ett annat motsvarande lämpligt sätt. Uppgifterna kan tillhandahållas muntligen om den registrerade begär detta. Tillhandahållandet av den registrerade skall göras enligt huvudregel kostnadsfritt. (Europaparlamentets och rådets förordning 2016/679, 2018)

Det kan vara aningen svårt att förstå hur uppgifterna skall tillhandahållas för att uppfylla de krav som ställts i artikel 12 punkt 1. Voutilainen har sin bok förklarat hur de olika begreppen kan tolkas. Med att informationen måste vara begriplig avses det att den registrerade borde uttryckligen få den information som avses i dataskyddsförordningen. Kravet på klart och tydligt språk kan anses innefatta att uppgifter som tillhandahålls enligt artikel 14 skall kunna särskiljas från uppgifter som kan blandas ihop med tillhandahållandet av uppgifter enligt artikel 14. Bland annat ska tillhandahållandet av uppgifter inte blandas ihop med det register som den personuppgiftsansvarige måste ha enligt artikel 30 i dataskyddsförordningen eller tillgänglighetsutlåtande dokument som är obligatoriska på webbsidor enligt lag. Artikel 30 i dataskyddsförordningen innehåller bestämmelser kring sådan information som skall presenteras till tillsynsmyndigheten vid behov. Tillhandahållandet av uppgifter kan även göras i en komprimerad version så länge som det framgår varifrån den registrerade kan få tillgång till mera extensiv information. Den registrerade kan ges tillgång till informationen genom bland annat användningen av länkar.

Endast upplistan av organisationens dataskyddsbeskrivningar eller andra liknande dokument uppfyller inte kraven i artikel 12 punkt 1 för hur tillhandahållande av uppgifter till den registrerade skall genomföras. Genom att endast lista upp dataskyddsdokumenterna på webbsidorna kan tillhandahållandets begriplighet äventyras, särskilt om den registrerade är tvungen att på egen hand gå igenom flera olika dataskyddsbeskrivningar. Finns det endast ett par dataskyddsbeskrivningar är sannolikheten att begripligheten äventyras inte lika stor.

Dataskyddsförordningen innehåller inga direkta bestämmelser om hur informationen skall tillhandahållas till den registrerade. Som redan nämndes kan det presenteras muntligt, skriftligen eller elektroniskt. Ifall personuppgifterna samlas in direkt från den registrerade måste informationen enligt artikel 13 presenteras på ett synligt sätt då den registrerade ger sina personuppgifter. Det är möjligt att man presenterar endast en komprimerad version av informationen, så länge som det även framkommer varifrån den registrerade kan få informationen i dess helhet. Det samma gäller tillhandahållandet av information till den registrerade enligt artikel 14. (Voutilainen, 2019, s. 99–100)

3.2 Rättigheten till att få tillgång sina personuppgifter

En av de viktigaste dataskydds rättigheterna som den registrerade har är rätten att få tillgång till sina uppgifter. Om man inte kan bekanta sig med de personuppgifter som behandlas av den personuppgiftsansvarige kan det vara svårt att utöva de andra dataskydds rättigheterna som till exempel rätten att korrigera felaktiga uppgifter, rätten att avlägsna vissa uppgifter eller rätten att flytta sina personuppgifter till ett annat register.

Enligt den 15:e artikeln i dataskyddsförordningen har de registrerade rätten att av den personuppgiftsansvarige få bekräftelse om deras personuppgifter behandlas och om de behandlas skall den registrerade få tillgång till dem och få veta hur personuppgifterna används. Det är den personuppgiftsansvariges uppgift enligt 12:e artikeln 2:a punkten att underlätta utövandet av den registrerades dataskydds rättigheter.

Den registeransvarige skall förse den registrerade med en kopia av de personuppgifter som de begärt. Kopian skall tillhandhållas i en allmänt använt elektroniskt format om begäran har gjorts elektroniskt. Den registrerade har utöver sina personuppgifter även rätten att få information om bland annat vem personuppgifterna har överlämnats till, hur länge personuppgifterna lagras, varifrån personuppgifterna har införskaffats och om det förekommer automatiserad beslutsfattande på basis av personuppgifterna. Den personuppgiftsansvarige måste även underrätta den registrerade om rättigheten att rätta, radera, begränsa behandlingen, vägra behandling av sina personuppgifter och göra klagomål hos en tillsynsmyndighet. (Europaparlamentets och rådets förordning 2016/679, 2018)

Rättigheten att få tillgång till sina personuppgifter måste endast fullgöras på den registrerades begäran till skillnad från skyldigheten att tillhandahållandet av uppgifter till den registrerade som måste enligt huvudregel alltid genomföras. Gör inte den registrerade en begäran till den personuppgiftsansvarige måste inte personuppgifterna eller övriga ovannämnda informationen göras tillgänglig till den registrerade. (Korpisaari, Pitkänen & Warma-Lehtinen, 2022, s. 229)

3.2.1 Formkrav för begäran om personuppgifter

Dataskyddsförordningen innehåller inga formkrav på hur begäran om personuppgifter skall framföras. Begäran kan presenteras skriftligen, elektroniskt eller muntligt. Den registrerade måste inte motivera varför hen vill kontrollera sina personuppgifter och den personuppgiftsansvarige kan inte kräva att de registrerade motiverar varför de gjort begäran. (Voutilainen, 2019, s. 101–103)

Även om det inte finns formkrav för begäran att kontrollera sina personuppgifter kan det vara bra att inkludera i begäran den registrerades namn, kontaktuppgifter och vilka personuppgifter den registrerade vill kontrollera. Det kan även vara bra att specificera om begäran berör den registrerades alla personuppgifter eller om det handlar specifika personuppgifter från en viss tid. (Korpisaari, Pitkänen, & Warma-Lehtinen, 2022, s. 238) Enligt den 63 punkten i dataskyddsförordningen kan den personuppgiftsansvarige begära att den registrerade beskriver vilken information eller vilken behandling hans begäran berör, om den personuppgiftsansvarige behandlar en stor mängd uppgifter om den registrerade. (Europaparlamentets och rådets förordning 2016/679, 2018)

3.2.2 Granskning av identitet

Den personuppgiftsansvarige måste kunna styrka identiteten på en registrerad som utövar sina dataskydds rättigheter. Enligt dataskyddsförordningens 64:e punkt bör personuppgiftsansvarige vidta alla rimliga åtgärder för att kontrollera identiteten på den registrerade, särskilt inom ramen för nättjänster och i fråga om nätidentifierare. Enligt artikel 12 punkt 6 kan den personuppgiftsansvarige begära ytterligare information som är nödvändig för att kunna styrka identiteten på den registrerade som gjort begäran. För att kunna göra begäran om ytterligare information måste den personuppgiftsansvarige ha

rimliga skäl att betvivla identiteten hos den som gjort begäran. (Europaparlamentets och rådets förordning 2016/679, 2018)

Tilläggsinformation som begärs för att styrka den registrerades identitet skall vara rimlig och de begärda personuppgifterna skall vara väsentliga och nödvändiga. Dataskyddsförordningen innehåller inga bestämmelser om hur den personuppgiftsansvarige skall styrka den registrerades identitet. Den personuppgiftsansvarige kan alltså granska den registrerades identitet på flera olika sätt. Det kan ske elektroniskt genom e-post eller identifieringstjänster, med underskrift via posten eller genom att fysiskt i person verifiera den registrerades identitet med hjälp av giltigt ID som pass. (Dataombudsmannens byrå, u.å.b)

3.2.3 Grunder för att vägra personuppgiftsbegäran

Ifall den personuppgiftsansvarige inte kan identifiera den registrerade skall de inte ge den registrerade tillgång till sina personuppgifter enligt dataskyddsförordningen 11:e artikel 2:a punkt. För att kunna vägra den registrerades begäran måste den personuppgiftsansvarige bevisa att de inte är i stånd att identifiera den registrerade enligt artikel 12 punkt 2. Den registeransvarige måste kunna bevisa att den registrerade har gett bristfällig information för identifiering och att de inte har fått ytterligare information av den registrerade för identifiering.

Artikel 89 i dataskyddsförordningen tillåter medlemsstaterna att begränsa den registrerades rätt att få tillgång till sina personuppgifter om syftet med behandlingen är arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga forskningsändamål, historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål. För att kunna skapa nationella undantag i dataskydds rättigheterna måste organisatoriska och tekniska åtgärder införas för att skydda de personuppgifter som inte den registrerade har tillgång till. Vid begränsningen av dataskydds rättigheterna måste principen om uppgiftsminimering särskilt beaktas, dvs. man skall endast behandla de personuppgifter som är absolut nödvändiga för ändamålet. De ovannämnda rekvisiten för nationella undantag kan undgås om de skulle göra det omöjligt eller mycket svårt att uppfylla ändamålen med behandlingen. (Europaparlamentets och rådets förordning 2016/679, 2018) I Finland hittas dessa undantag i 31 § och 32 § i dataskyddslagen.

Dataskyddsförordningens 23:e artikel tillåter medlemsstaterna att begränsa dataskydds rättigheterna och personuppgiftsansvariges förpliktelser om det sker på grund av de grundläggande rättigheterna och friheterna, samt utgör en nödvändig och proportionell åtgärd i syfte att säkerställa ett demokratiskt samhälle. Nationellt regleras begränsningar i den registrerades rättighet att få tillgång till sina personuppgifter bland annat i dataskyddslagens 34:e §. Enligt 1:a mom 1:a punkten kan rättigheten begränsas om lämnandet av informationen kan skada den nationella säkerheten, försvaret eller den allmänna ordningen och säkerheten. Utlämnandet av personuppgifter får inte försvåra förebyggandet eller utredningen av brott. Den 2:a punkten förbjuder utlämnandet av personuppgifter om det kan medföra allvarlig fara för den registrerade eller någon annans hälsa, vård eller rättigheter. Enligt 3:e punkten måste inte personuppgifterna utlämnas om de används för tillsyns- och kontrolluppgifter, med syftet att trygga ett viktigt ekonomiskt eller finansiellt intresse för Finland eller EU. Begränsningen i tillgång till personuppgifterna skall endast beröra sådana uppgifter som beskrivs i 1:a momentet. Den registrerade skall underrättas orsaken till begränsningen såvida det inte äventyrar syftet med begränsningen. (Dataskyddslagen 1050/2018, 2024)

3.2.4 Avgift för kopia av personuppgifter

Den registrerades begäran att få tillgång till sina personuppgifter är enligt huvudregel avgiftsfri. Den personuppgiftsansvarige kan undantagsvis ta en rimlig avgift som baserar sig på de administrativa kostnaderna om den registrerade begär ytterligare kopior enligt dataskyddsförordningens 15:e artikel 3:e punkt. Den personuppgiftsansvarige kan också vägra uppfylla den registrerades begäran enligt artikel 12 punkt 5. Begäran måste vara uppenbart ogrundad eller orimlig, särskilt med beaktan till dess repetitiva art. Begäran kan alltså vägras eller en kan bli avgiftsbelagd om den sker väldigt ofta. Det är den personuppgiftsansvariges uppgift att visa att begäran är ogrundad eller orimlig. (Europaparlamentets och rådets förordning 2016/679, 2018)

I dataskyddsförordningen definieras inte vad som är en ogrundad eller orimlig begäran, det är alltså den personuppgiftsansvarige som måste besluta om en begäran är ogrundad eller orimlig. Tidsmässigt kan det konstateras att en begäran om året inte är orimligt. Hur ofta den registrerade kan få tillgång till sina uppgifter beror på hur enkelt det är uppfylla begäran. Kan den registrerade få tillgång till sina uppgifter genom en automatisk

elektronisk tjänst kan det inte anses orimligt att den registrerade bekantar sig med sina personuppgifter oftare än en gång om året. Dataskyddsförordningen förbjuder inte den registrerade från att bekanta sig med sina personuppgifter flera gånger. Den personuppgiftsansvarige kan vägra begäran eller avgiftsbelägga begäran bara om den registrerade gör flera begäran inom en kort tid och begärans uppfyllnad kräver den personuppgiftsansvariges mänskliga resurser. (Voutilainen, 2019, s. 104)

3.2.5 Tidskrav

När en registrerad gjort en begäran om personuppgifter skall den personuppgiftsansvarige ge ett svar utan onödigt dröjsmål, men senast inom en månad från att begäran har mottagits. Tidsfristen får under vissa omständigheter förlängas med högst två månader, med beaktande till antalet begäran och hur komplicerade de är. Förlängda behandlingstider kan anses vara motiverade i stora organisationer där den registrerades personuppgifter förvaras i flera olika enheter med flera olika arbetare. (Korpisaari, Pitkänen & Warma-Lehtinen, 2022, s. 238) Om tidsfristen förlängs måste den personuppgiftsansvarige meddela om detta till den som gjort begäran inom en månad från att begäran har mottagits enligt dataskyddsförordningens artikel 12 punkt 3. Den personuppgiftsansvarige måste ange orsaken till förseningen i sitt svar. Enligt dataskyddsförordningens 12:e artikel 4:e punkt så ska skall den personuppgiftsansvarige ifall den registrerades begäran vägras så skall den registrerade få ett nekande svar utan onödigt dröjsmål, men senast inom en månad efter begäran har mottagits. Den personuppgiftsansvarige måste underrätta den registrerade om orsaken till att begäran vägrades, sin rättighet att göra klagomål till tillsynsmyndigheterna och begära att beslutet prövas rättsligt. (Europaparlamentets och rådets förordning 2016/679, 2018)

4 Undersökningen av kommunernas webbsidor

I denna del kommer jag gå igenom hur undersökningen av kommunernas webbsidor genomfördes. I denna del kommer de frågor som användes i undersökningen gås igenom. Jag kommer diskutera kring hur frågorna skapades, samt vilka riktlinjer användes då kommunernas hemsidor tolkades.

4.1 Undersökningen

Undersökningen av kommunernas webbsidor genomfördes genom att jag gick igenom de 43 valda kommunernas webbsidor och kryssade i en tabell om huruvida informationen till på förhand skapade frågor hittades eller inte hittades på kommunernas webbsidor, samtidigt gjorde jag observationer hur denna information presenterades på webbsidorna. Kommunernas webbadresser för studien hämtades från kommunförbundets sidor och hittas i bilaga 2 (Kommunförbundet, u.å.). Den ifyllda tabellen hittas i bilaga 3. I tabellens första kolumn finns kommunerna i alfabetisk ordning. I kolumnerna 2 till 11 har jag kryssat i om jag hittat svaret till de på förhand skapade frågorna och informationen var presenterad på ett adekvat sätt. Om informationen hittades markerade jag det med siffran 1, om informationen inte hittades markerade jag det med siffran 0. Ibland var det svårt att besluta huruvida informationen på kommunernas sidor svarade på frågan. För att öka replikbarheten av studien kommer jag gå igenom hur kommunernas webbsidor tolkades. Frågorna som jag använde i undersökningen finns nedan i nummerordning.

4.1.1 Frågor berörande tillhandahållande av uppgifter

Från artikel 14 i dataskyddsförordningen valde jag 6 olika uppgifter som alltid borde hittas på kommunernas webbsidor då de innehar uppgifter som inte införskaffats direkt från den registrerade. Jag omformade de 6 valda uppgifterna från artikel 14 till frågor som kan antingen besvaras jakande eller nekande. Frågorna är som följande:

1. Nämns personuppgiftsansvariges identitet och kontaktuppgifter på kommunernas webbsidor?
2. Hittas dataskyddsombudets kontaktuppgifter på ett klart och tydligt sätt?
3. Beskrivs ändamålen för behandlingen av personuppgifter och dess rättsliga grund?

4. Nämns lagringstiden för personuppgifterna eller de kriterier som används för att fastställa denna period?
5. Nämns den registrerades rätt att begära tillgång, rättelse, radering, dataportabilitet, begränsning av behandling och invändning mot behandling av personuppgifter på ett klart och tydligt sätt?
6. Beskrivs den registrerades rätt att göra klagomål till en tillsynsmyndighet på ett klart och tydligt sätt?

Jag valde att i frågorna 2, 5 och 6 inkludera att uppgifterna skall presenteras på ett klart och tydligt sätt, för att framhäva att denna information måste tydligt hittas på kommunernas webbsida. Hittades svaret till frågorna 2, 5 och 6 endast i kommunens olika nämnders dataskyddsbeskrivningars PDF-dokument eller genom länkar till utomstående sidor ansåg jag inte att informationen hade tillhandahållits på ett klart och tydligt sätt av kommunen. Orsaken till att jag inte valde att ha samma begränsning för frågorna 1, 3 och 4 är på grund av att uppgifter kan variera starkt mellan olika register. Beroende på kommunstorleken så kan kommunen inneha väldigt många olika register för personuppgifter. Det kan vara svårt att presentera alla dessa uppgifter på ett sådant sätt som beskrivs i dataskyddsförordningens artikel 12 punkt 1, om de inte nämns skilt för varje register i till exempel dataskyddsbeskrivningar. För ett jakande svar på fråga 5 krävdes det att den registrerades alla rättigheter nämndes på kommunens hemsidor. Fanns det endast information om till exempel endast den registrerades rätt till tillgång till personuppgifterna ansåg jag det som att frågan inte besvarades.

I min undersökning valde jag att utesluta vissa uppgifter som måste tillhandahållas enligt artikel 14. I undersökningen kunde jag inte inkludera sådana frågor som berörde uppgifter som måste endast tillhandahållas under vissa omständigheter. För att undersöka om uppgifterna punkt 1 d, punkt 1 e, punkt 2 f, punkt 2 b, punkt 2 d och punkt 2 g skulle jag behöva ha information om omständigheterna för dess tillämpning föreligger eller inte. Undersökning kring dessa frågor skulle kräva en ytterligare datainsamling för att verifiera om kommunerna borde tillhandahålla dessa uppgifter.

Undersökning kring dessa uppgifter skulle även kunna leda till ett behov av större sampl av kommuner. Vilka personuppgifter kommunerna innehar, hur de behandlas och vart de sprids kan variera mellan kommunerna. Till exempel kan det hända att endast en av de 43 valda kommunerna sprider personuppgifterna utanför Finlands gränser. Med det valda samplet skulle då inga användbara resultat fås.

4.1.2 Frågor berörande rätten att få tillgång till personuppgifter

Det finns inga bestämmelser kring hur den registrerade skall ges tillgång till sina personuppgifter eller hur begäran skall göras till den personuppgiftsansvarige. Det finns inte heller några bestämmelser om den personuppgiftsansvarige måste ge instruktioner hur begäran om tillgång skall göras. Den personuppgiftsansvarige har som uppgift att underlätta utövandet av den registrerades dataskyddsrättigheter enligt den 12:e artikeln i dataskyddsförordningen. Att ge den registrerade instruktioner om vart den registrerade skall leverera sin begäran och vad som skall inkluderas i den kan rekommenderas (Korpisaari, Pitkänen, & Warma-Lehtinen, 2022, s. 238). Enligt dataskyddsförordningens 64:e punkt skall den personuppgiftsansvariga åta alla rimliga åtgärder för att kontrollera identiteten på den som gjort begäran. För att minska sitt arbete kan det var lönsamt för den personuppgiftsansvarige att inkludera information om att de måste verifiera den registrerades identitet innan den registrerade kan ges tillgång till sina personuppgifter.

I undersökningen ville jag hitta svar på om kommunerna gav instruktioner kring begäran om tillgång till sina personuppgifter. Jag skapade på basis av teoridelen följande frågor:

7. Finns det på kommunernas webbsidor en e-tjänst eller blankett med identifieringsfunktion för begäran om tillgång till personuppgifter?
8. Finns det på kommunens webbsidor en blankett som kan användas för begäran om personuppgifter?
9. Beskrivs det till vilken adress eller plats begäran om tillgång till personuppgifter skall göras?
10. Hittas det någon slags information om att den registrerades identitet måste verifieras för att den registrerade skall få tillgång till sina personuppgifter?

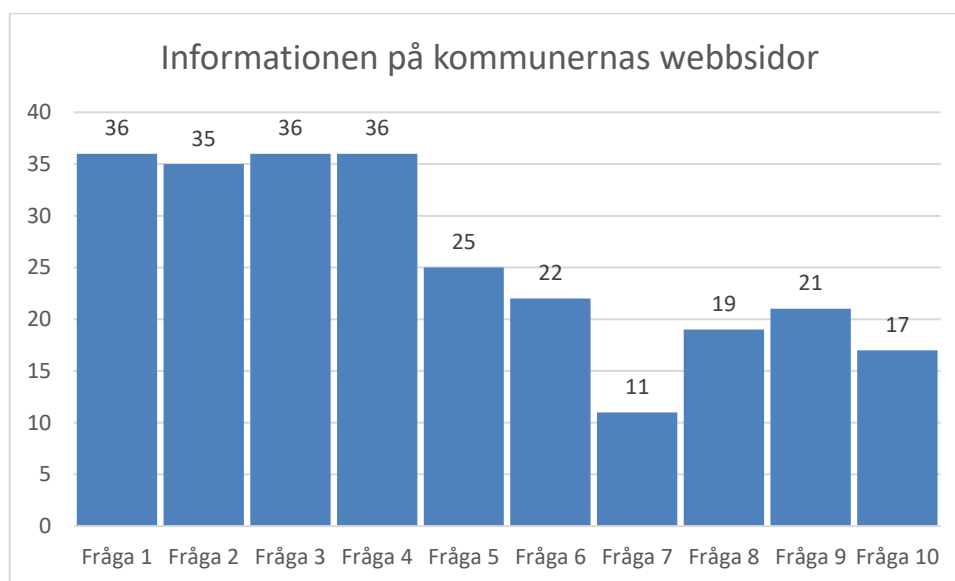
Hittade jag svar till fråga 7 så sökte jag inte svar till frågorna 8–10. Om en kommun har en webb-blankett med identifiering eller en e-tjänst krävs behövs ingen information om möjlig

identifiering eftersom den redan har genomförts i samband med att begäran gjordes. E-tjänsten och webb-blanketten innehåller automatiskt en adress dit de skickas, skilda instruktioner vart eller hur begäran skall göras krävs därför inte.

På samma sätt som för frågorna 2, 5 och 6 så ansåg jag inte att sådan information som hittades ur dataskyddsbeskrivningarna kunde anses svara på mina frågor. Den registrerade ska ha möjligheten att göra begäran om att få tillgång till sina personuppgifter direkt till kommunen berörande alla de personuppgifter som kommunen innehar. Att kommunen delat upp de personuppgifter som de innehar i olika register betyder inte att den registrerade måste kontakta personuppgiftsansvariga för varje register individuellt. Information om hur man begär alla sina personuppgifter är nödvändigt för denna orsak.

5 Resultat och tolkning

I denna del kommer jag presentera och analysera resultaten av undersökningen. Jag kommer gå igenom hur resultaten hittades på kommunernas webbsidor, presentera resultaten som syns i figur 2 och diskutera kring olika observationer som jag gjorde under undersökningen. I tabellens y-axel syns antalet kommuner och i tabellens x-axel visar vilken fråga det handlar om. Kolumnerna visar totala antalet kommuner vars webbsidor innehöll information för mina frågor. Jämförelser mellan teoridelen och hur kommunerna i praktiken följde bestämmelserna tas upp i samband med resultatdiskussionen.

Figur 2. Graf skapad på basis av bilaga 3.

5.1 Insamlingen av datamaterialet

Svaren till frågorna kunde hittas rätt enkelt på kommunernas webbsidor. I undersökningen beaktades endast den finskspråkiga versionen av kommunernas webbsidor. De flesta kommuners hemsidor var lika strukturerade och information om dataskyddet hittades ofta på botten av sidan via en länk. Bland vissa kommuner hittades inte informationen direkt från framsidan, i dessa fall var sökfunktionen till stor hjälp. Information om dataskyddet kunde hittas genom att använda söktermer som "tietosuoja" eller "tietopyyntö". Informationen om dataskyddet hittades ofta utspritt på flera olika sidor. Endast på en kommuns hemsida fanns det ingen direkt länk eller sökfunktion som kunde användas för att hitta information om dataskyddet. Det kan därmed sägas att av de kommuner som hade

information om dataskyddet så uppfylldes dataskyddsförordningen 12:e artikel 1:a punktens krav på att informationen skall vara lättillgänglig.

Oftast fanns den allmänna informationen om dataskyddet på en sida med länkar till olika sidor med mera detaljerad information. Till exempel hittades ofta information om personuppgiftsbegäran och kommunens alla dataskyddsbeskrivningar på olika sidor. Informationen om dataskyddet kunde klart särskiljas från övrig information som skulle kunna blandas ihop med dataskyddet som till exempel tillgänglighetsutlåtanden. I min undersökning gick jag inte i detalj igenom kommunernas dataskyddsbeskrivningar. Att gå igenom alla dataskyddsbeskrivningar skulle kräva för mycket tid och ansträngning. Informationen av dataskyddet på kommunernas webbsidor kunde inte förväxlas med övrig information på ett sådant sätt som beskrevs i teoridelen. (Voutilainen, 2019, s. 99–100)

5.2 Generaliserbarheten av kommunurvalet år 2023

Antalet kommuninvånare har ändrats i kommunerna från den tid då invånarundersökningen gjordes och när jag gjort min studie. Invånarundersökningen därifrån jag fått mitt sampel för min undersökning, genomfördes i maj-juni 2020. I bilaga 2 hittas invånarantalet från slutet av 2020 och slutet av 2023. Kommunernas invånarantal hämtades från Statistikcentralens arkiv (Statistikcentralen, u.å.a) och förhandsuppgifter (Statistikcentralen, u.å.b). I bilaga 2 syns den procentuella förändringen för varje kommuns befolkning i 5:e kolumnen. Hur mycket befolkningen ändrades varierade mellan de olika kommunerna. Den största ökningen i befolknings var 4,62 % i kommunen Birkala och den största minskningen var -6,38 % i kommunen Paldamo. Från 2020 till 2023 var medelvärdet på befolkningsändringarna i mitt sampel -1,01 %. Befolkningen har inte ändrats så drastiskt att samplet inte längre skulle vara representerade för kommuner av olika storlek och typ från alla delar av landet som i den originella studien varifrån samplet togs. Samplet kan ännu beaktas som ett generaliserbart urval för hela kommunsektorn.

5.3 Tillhandahållande av dataskyddsuppgifter på kommunala webbsidorna

Inga märkbara trender kunde märkas mellan kommunstorleken och om det fanns information till frågorna 1 till 6. De trender som kunde identifieras i undersökningen var att om det fanns information kring fråga 1 så var sannolikheten extremt hög att det också

hittades information för frågorna 3 och 4. Jag märkte också att om kommunens webbsidor inte hade information för fråga 5 så hittades inte heller information berörande fråga 6.

5.3.1 Dataskyddsbeskrivningar

Nästan alla kommuner som hade information om dataskydd på sina webbsidor använde sig av dataskyddsbeskrivningar. Dataskyddsbeskrivningarna kunde hittas på kommunernas webbsidor i PDF-form eller direkt på kommunens hemsidor. I några kommuner fanns inga dataskyddsbeskrivningar tillgängliga på kommunernas hemsidor. För att få tillgång till dem var man tvungen att kontakta dataskyddsombudet eller besöka kommunens kundservicepunkter.

Tillhandahållandet av uppgifterna i artikel 14 skall genomföras på ett koncist, klart och tydligt sätt. Informationen skall också presenteras i en begriplig och lätt tillgänglig form. Om alla uppgifterna som måste tillhandahållas enligt artikel 14 presenteras endast i 40 olika dataskyddsbeskrivningar kan det anses att uppgifterna inte är presenterad på ett sådant sätt som krävs enligt artikel 12 punkt 1 enligt Voutilainen tolkning (Voutilainen, 2019, s. 99–100). Endast sådana uppgifter som inte kan presenteras på ett enhetligt sätt borde presenteras i sina egna dataskyddsbeskrivningar. Bland annat information om den personuppgiftsansvarige, den registeransvariges kontaktuppgifter, ändamålen med behandlingen och information om lagringstiden. Dessa kan endast presenteras i dataskyddsbeskrivningar eftersom dessa uppgifter kan variera mellan varje register.

5.3.2 Information om personuppgiftsansvariga och deras kontaktuppgifter

Av kommunerna hade 36 på sina webbsidor listat vilka register de hade och vem som var ansvariga. Vanligaste metoden på kommunernas hemsidor att informera om kontaktuppgifterna för de olika registren var genom dataskyddsbeskrivningar. På webbsidorna hittades registren oftast i en lista var registrets namn och en länk eller PDF-fil av registrets dataskyddsbeskrivning hittades. Kontaktuppgifterna för den personuppgiftsansvarige hittades ur dataskyddsbeskrivningarna eller från kommunens kontaktuppgifter.

5.3.3 Lagringstiden och ändamålet med behandlingen

Information om lagringstiden och ändamålet med behandlingen av personuppgifter hittades på 36 av kommunernas webbsidor. Majoriteten av kommunerna hade en komprimerad förklaring av de kriterier som används för att fastställa lagringstiden, samt ändamålen för behandlingen av personuppgifter och dess rättsliga grund. Mera detaljerad information hittades ur registrens egna dataskyddsbeskrivningar. De kommuner som inte hade dataskyddsbeskrivningar för varje register hade en mera extensiv och detaljerad beskrivning på sina webbsidor.

I de kommunerna var information om lagringstiden, kriterierna för lagringstiden, ändamålet med behandlingen och dess rättsliga grund endast hittades i dataskyddsbeskrivningar kan det anses att informationen inte tillhandahållits på ett begripligt sätt. Begripligheten skulle inte äventyras om antalet dataskyddsbeskrivningar var lågt. (Voutilainen, 2019, s. 99–100) Utav de kommuner som använde sig av dataskyddsbeskrivningar fanns det inte en enda kommun med som hade under 10 register för förvarandet av personuppgifter. Så även om informationen hittades så kan det anses att den var presenterad på ett bristfälligt sätt i dessa kommuner.

5.3.4 Dataskyddsombudets kontaktuppgifter

Dataskyddsombudets kontaktuppgifter nämndes på 35 av kommunernas webbsidor. I majoriteten av fallen nämndes också vem dataskyddsombudet är, även om detta inte måste tillhandahållas till den registrerade enligt dataskyddförordningen artikel 14 punkt 1 b. Dataskyddsombudets kontaktuppgifter hittades antingen på sidan av övrig information om dataskyddet eller så längst ner på sidan. Väldigt få av kommunernas webbsidor hade endast dataskyddsombudets kontaktuppgifter inbakad i den övriga texten kring dataskyddet. De flesta kommuners webbsidor hade också information om vilka uppgifter dataskyddsombudet hade och när man kan vara i kontakt med dem.

Kontaktuppgifterna till dataskyddsombudet kan anses vara en av de viktigaste uppgifterna som hittades på kommunernas webbsidor eftersom i flera kommuner var dataskyddsombudet den person som den registrerade skulle kontakta om de hade frågor kring kommunens dataskydd och behandlingen av personuppgifter i kommunen. Dataskyddsombudet var även den person som skulle kontaktas ifall det skett någon

personuppgiftsincident, dvs då personuppgifter förstörs, försvinner, ändras, olovligen överläts eller hamnar i händerna på obehörig part.

5.3.5 Den registrerades rättigheter på webbsidorna

Den registrerades rättigheter hittades direkt på 25 kommuners webbsidor som undersöktes. Information om att den registrerade har rätten att göra klagomål hos en tillsynsmyndighet hittades på 22 kommuners webbsidor.

Vissa kommuner hade valt att informera den registrerade om sina rättigheter genom att inkludera endast en länk till dataombudsmannens webbsida. I min undersökning ansåg jag inte att kommunen har tillhandahållit den registrerade om sina rättigheter om de endast inkluderat en länk till dataskyddsmyndighetens hemsidor. Kommunen är enligt dataskyddsförordningens artikel 14 punkt 2 c förpliktad att underrätta den registrerade om sina rättigheter. Det kan anses vara tillåtet att endast presentera en komprimerad version så länge som det framkommer varifrån den registrerade kan få en mera detaljerad förklaring (Voutilainen, 2019, s. 99–100).

Om kommunen inte nämner den registrerades rättigheter på sina webbsidor överhuvudtaget har de inte tillhandahållit den registrerade om sina rättigheter på sådant sätt som krävs i dataskyddsförordningen. Det samma gäller den registrerades rätt att göra klagomål hos en tillsynsmyndighet. Endast en länk till tillsynsmyndighetens webbsidor informerar inte den registrerade om att de har rättigheten att göra klagomål hos tillsynsmyndigheten. I studien ansåg jag att tillhandahållandet av uppgifterna i artikel 14 punkt 2 c och e hade fullgjorts på rätt sätt så länge som de åtminstone nämndes på webbsidorna och det framkom att mera information hittas via länken.

Ett par kommuner presenterade endast delvis den registrerades rättigheter. I dataskyddsförordningen framkommer det inte att man kan endast delvis tillhandahålla uppgifter om den registrerades rättigheter. Rättigheten till dataportabilitet och rätten att vägra behandling var de rättigheter som oftast utelämnades på sådana kommuner med ofullständig tillhandahållande om den registrerades rättigheter. Att utelämna några av den registrerades rättigheter kan anses vara skadligt eftersom det kan ge den registrerade en förvrängd bild över vilka dataskydds rättigheter som de innehar.

5.4 Begärande om tillgång till personuppgifter på kommunala webbsidor

Resultatdiskussionen och tolkning kring frågorna 7 till 10 kommer ske i två delar. Först kommer jag diskutera kring de kommuner som hade en e-tjänst eller webb-blankett med identifiering och efter det kommer jag diskutera kring de övriga kommunerna. Den personuppgiftsansvarige har inga förpliktelser att på förhand instruera den registrerade berörande hur begäran om tillgång till personuppgifter skall göras. Den personuppgiftsansvariges förpliktelser som nämns i artikel 15 träder i kraft först då den registrerade har gjort en begäran. (Korpisaari, Pitkänen & Warma-Lehtinen, 2022, s. 229)

Den enda förpliktelsen som kan påverka huruvida personuppgiftsansvarige skall hjälpa den registrerade innan begäran om tillgång har gjorts är förpliktelsen att underlätta utövandet av den registrerades dataskydds rättigheter artikel 12 punkt 2. Det finns inga närmare bestämmelser berörande artikel 15 och hur den personuppgiftsansvarige skall underlätta utövandet av rättigheten. Jag kan därmed inte kommentera vad kommunerna måste göra, jag kan endast observera vad kommunerna gör för tillfället och ge rekommendationer.

5.4.1 E-tjänster och webb-blanketter med identifiering

Av de kommuner jag undersökte hade 11 av 43 en e-tjänst för begäran om personuppgifter eller en webb-blankett där identiteten av den registrerade verifierades. För att verifiera identiteten av den som gör begäran använde kommunerna suomi.fi-identifikation. Suomi.fi-identifikation är en stark autentiseringstjänst som används i myndigheternas e-tjänster där användaren måste identifieras på ett tillförlitligt sätt. Användningen av identifikation är ett datasäkert sätt att verifiera identiteten av en person. (Suomi.fi, u.å.). Användningen av Suomi.fi-identifikation förekom oftare bland större kommuner, men inte bland de största kommunerna. Bara för att en kommun är liten betyder det inte att användningen av en e-tjänst vore omöjligt. Kommunen Juga som var en av de minsta kommunerna hade en e-tjänst för begäran om personuppgifter genom ett samarbete med Norra Karelen kommuner.

De 3 största kommunerna använde sig inte av elektronisk identifikation. Dessa kommuner är tillräckligt stora att skapa egna e-tjänster och har resurserna för att skapa webb-blanketter med identifiering. Att göra begäran om tillgång elektroniskt med identifiering genom suomi.fi-identifikation tjänsten kan anses vara den enklaste metoden för

registrerade. Den personuppgiftsansvarige måste inte skilt verifiera identiteten på den som gjort begäran.

En möjlig förklaring till varför de stora kommunerna inte använder e-tjänster är så att de inte måste förse den registrerade en kopia av personuppgifterna i elektronisk form. Om begäran har gjorts i elektronisk form måste kommunen tillhandhålla den registrerade en kopia av personuppgifterna i en allmänt använt elektroniskt format enligt artikel 15 punkt 3 i dataskyddsförordningen. Kan inte den registrerade göra begäran elektroniskt måste inte kommunen erbjuda informationen i elektronisk form. En annan möjlig förklaring är att de största kommunerna inte vill göra det för enkelt att göra begäran. Kan den registrerade göra begäran alldeles för enkelt kan det hända att mängden registrerade som gör en begäran ökar. Att den registrerade måste fylla i en blankett, styrka sin identitet och leverera en blankett via posten eller direkt till kommunen är en större tröskel än att göra begäran direkt via en e-tjänst.

5.4.2 Blanketter för begäran om personuppgifter

Av de sidorna som inte hade en e-tjänst eller webb-blankett med identifiering hade 19 stycken kommuner färdiga blanketter för begäran om att få tillgång till personuppgifter. Blanketterna hittades i majoriteten av fallen på en egen sida i samband med förklaringar om den registrerades rättigheter. Majoriteten av kommunernas webbsidor hade endast en blankett för att göra begäran om tillgång till personuppgifterna. Det fanns ett fåtal kommuner som hade flera blanketter för olika personuppgiftsregister. Vissa kommuner hade inte en skild blankett för utövande av de andra dataskydds rättigheterna, i stället användes en blankett för utövandet av alla dataskydds rättigheter.

Av de kommuner som hade blanketter fanns det tre som inte hade instruktioner vart begäran skall riktas. Information om vart man skall rikta begäran kunde möjligen hittas i dataskyddsbeskrivningarna, men om informationen hittades i dem beaktade jag inte det. Det skall vara möjligt att göra begäran om att få tillgång till alla sina personuppgifter genom en ansökan. Kommunen kan inte kräva att den registrerade skall skicka en begäran till varje register individuellt.

Användningen av färdiga blanketter för personuppgiftsbegäran är fördelaktigt för både kommunerna och den registrerade. Genom blanketten får den registrerade insyn i vilken

information som kommunen behöver för fullgörandet av begäran och kommunen måste inte fråga den registrerade om ytterligare information som krävs för fullgörandet av begäran. Genom en blankett kan man meddela att den registrerade skall anmäla sitt namn, kontaktuppgifter och vilka personuppgifter den registrerade vill kontrollera. (Korpisaari, Pitkänen & Warma-Lehtinen, 2022, s. 238) I en begäran som görs på egen hand kan det hända att dessa uppgifter inte anmäls och då är den personuppgiftsansvarige tvungen att vara i kontakt med den registrerade ifall ytterligare information behövs.

5.4.3 Anvisningar berörande för vart och hur begäran skall göras

Av sådana kommuner som inte hade e-tjänster hade 21 kommuners webbsidor information om hur och vart begäran om tillgång till personuppgifter skall skickas eller var den skall göras. Information om vart begäran skall göras hittades på många kommuners sidor i samband med blanketten för begäran om tillgång till personuppgifter. Vissa kommuner informerade om var begäran skall göras eller vart den skall skickas i samband med förklaringen om den registrerade rättigheter. Hur detaljerade anvisningarna var varierade mellan kommunerna. Vissa kommuner hade detaljerat till vilka adresser en ifylld blankett kan skickas och hur den registrerade kan få tillgång till sina personuppgifter efter begäran. Somliga kommuner informerade endast att begäran kan göras vid kommunens kundservicepunkter.

Det fanns tre kommuner som hade information om vart begäran skall levereras, men det fanns inga blanketter för begäran om tillgång till personuppgifter på deras webbsidor. Dessa kommuner instruerade att begäran kan göras vid kommunens kundservicepunkter. Om begäran kan endast göras vid kommunens kundservice är behovet av en blankett på webbsidorna inte så stort. Kundservicepersonalen kan beskriva vilken information som kommunen kan behöva för fullgörandet av begäran eller så kan en blankett ges på plats.

5.4.4 Information om identifiering

Information om att identiteten kommer styrkas innan begäran om tillgång fullgörs hittades på 21 kommuners sidor där elektronisk identifikation inte användes. Informationen hittades oftast på blanketten för begäran om att få tillgång till personuppgifter. Vissa blanketter hade egna områden var den personuppgiftsansvarige eller den som behandlar begäran måste kryssa i hur den registrerades identitet har granskats.

Att det hittas information om att den registrerades identitet kommer verifieras, innan begäran om tillgång kan fullgöras är endast till den personuppgiftsansvariges fördel. Den personuppgiftsansvarige är förpliktad enligt dataskyddsförordningens artikel 12 punkt 2 att bevisa de inte kunnat verifiera identiteten av den registrerade och den registrerade har inte svarat på begäran om ytterligare information för verifiering. Om de registrerade är medveten om att identitet måste verifieras finns det en större sannolikhet att de kommer ge den krävda informationen för verifieringen till den personuppgiftsansvarige i samband med sin begäran. Den personuppgiftsansvarige måste då inte spendera tid på att begära mera information av den registrerade.

5.5 Allmänna observationer

Utav alla de undersökta kommunerna fanns det fyra kommuner som inte hade överhuvudtaget någon information kring frågorna som användes i undersökning. Kommunerna som inte hade någon information av dataskydd tenderade vara mindre kommuner. Det kan anses aningen oroväckande att cirka 9 % av samplet inte hade någon information om dataskyddet. Kommuner måste endast tillhandahålla information till den registrerade på sina webbsidor om de samlat in personuppgifter från andra källor än den registrerade enligt artikel 14. För att ta reda på om dessa kommuner inte följer dataskyddsbestämmelserna skulle jag vara tvungen att kontakta kommuner för att reda ut om de innehar personuppgifter som inte samlats in från den registrerade.

6 Kritisk granskning och diskussion

I denna del kommer jag reflektera kring valet av metoden i studien, hur undersökningen genomfördes och hur min undersökning svarade på forskningsfrågorna i mitt arbete. Avslutningsvis kommer jag ge rekommendationer på vidare forskning som framkommit genom detta arbete.

6.1 Metodiken i studien

Den kvalitativa metoden var den lämpligaste forskningsmetoden med beaktande av forskningens datainsamling, resultaten och forskningsfrågorna. En stor del av arbetet bestod av juridisk teori. Juridiska källor kan inte tolkas genom kvantifierbara metoder, man är tvungen att genom rättsdogmatiska metoder ta reda på den gällande rätten. Den kvalitativa forskningsmetoden är mera inriktad på ord än siffror vilket är mera passande för tolkning av juridiska källor. Teorin i mitt arbete skapades genom insamling av data från olika rättskällor. Det är typiskt för kvalitativ forskning att teorin skapas genom forskningen gentemot den kvantitativa forskningsmetoden var datainsamlingen genomförs för att pröva teorin. (Bryman & Bell, 2017, s. 372) Forskningsfrågorna kunde inte i denna studie besvaras genom siffror och statistik. För ett bra svar på forskningsfrågorna krävdes en detaljerad förklaring av de likheter och olikheter som hittades genom undersökningen.

6.2 Teoridelen

Den teoretiska delen i arbetet består huvudsakligen av dataskyddsförordningen. Som stöd för tolkningen av dataskyddsförordningen användes juridisk litteratur, information från myndighets webbsidor och EU-webbsidor. I teoridelen redogjordes kommunens skyldighet att tillhandahålla dataskyddsuppgifter till den registrerade och den enskilda individens rättighet att få tillgång till sina personuppgifter. Genom teoridelen utreddes de förutsättningar som krävdes för att hitta svaren till forskningsfrågorna genom att utreda vilken slags information som borde hittas på kommunernas webbsidor. Utan en förståelse över vad som borde hittas på kommunernas webbsidor skulle det vara svårt att undersöka vilken information som hittades på kommunernas webbsidor. Målsättningen med arbetet förverkligas i teoridelen.

6.3 Undersökningen

Med hjälp av teoridelen kunde ramverket för undersökningen av kommunernas webbsidor skapas. Genom den information som framkom i teoridelen kunde jag avgränsa vilken information som jag beaktade när jag undersökte kommunernas webbsidor. Jag kunde även på förhand skapa frågor som jag sökte svar på från kommunernas webbsidor och på förhand skapa vissa riktlinjer som användes vid tolkningen av den information som hittades på kommunernas webbsidor. När jag började med undersökningen av kommunernas webbsidor blev jag tvungen att gå tillbaka till mina riktlinjer och omarbete då jag märkte brister i dem. I efterhand kan jag konstatera att det skulle varit bra att göra en mindre undersökning av kommunernas webbsidor för att vidare specificera och utveckla frågeställningen innan jag började gå igenom hela samplet. Genom att vidare utveckla mina riktlinjer och frågor genom en mindre undersökning kunde jag ha sparat på tid och arbete.

Skulle jag bekantat mig bättre med de huvudsakliga stegen av den kvalitativa forskningen i Brymans bok *Företagsekonomiska forskningsmetoder* kunde jag på förhand bättre planerat ut de olika stegen i examensarbetet. Dock hör det till den kvalitativa forskningen att arbetet är ostrukturerat och flexibelt. Genom att arbetet är mera ostrukturerat kan man få ett bättre perspektiv på helheten av vad som undersöks. (Bryman & Bell, 2017, s. 388) Skulle min undersökning av kommunernas webbsidor varit mera strukturerat skulle jag kunnat missa vissa observationer som möjliggjordes genom undersökningens flexibilitet.

6.4 Resultaten

I resultatdelen av arbetet redogjorde jag hur de olika på förhand skapade frågorna besvarades på kommunernas webbsidor. Jag berättade även hur informationen presenterades på kommunernas webbsidor. I resultat delen presenterade jag även sådana observationer som jag gjort under undersökningen. Olika trender och likheter mellan kommunernas webbsidor diskuterades även.

Med beaktande av de begränsningar som ställts i detta examensarbete anser jag att forskningsfrågorna blivit besvarade i detta arbete. Från resultat delen framkommer det vilken information som tillhandahålls den registrerade och hur denna information presenterades på kommunernas webbsidor. Ur resultatdelen framkommer det också vilken

information och instruktioner som hittas berörande den registrerades rätt att få tillgång till sina personuppgifter.

6.5 Vidare forskning

Genom analys av resultaten märkte jag brister i min studie som skulle kräva vidare forskning för att besvaras. Kommuner är myndigheter och måste därmed följa myndighetslagstiftning. Hur myndighetslagstiftningen påverkar dataskyddsförpliktelser är ett område med bristande forskning där man skulle kunna forska inom flera olika områden. Myndighetslagstiftningen medför många olika förpliktelser för dem som arbetar i den offentliga sektorn. Det vore intressant att se hur myndigheternas förpliktelser påverkar de förpliktelser och rättigheter som kommer från dataskyddsförordningen. Till exempel är en myndighet tvungen att alltid erbjuda den registrerade möjligheten att få tillgång till sina personuppgifter på papper.

7 Källförteckning

- Artikel 29-arbetsgruppen. (2018). *Riktlinjer om öppenhet enligt förordning (EU) 2016/679*. Hämtat 9.4.2024 från <https://ec.europa.eu/newsroom/article29/items/622227/en>
- Bryman, A. & Bell, E. (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Malmö: Liber.
- Dataombudsmannens byrå (u.å.a). *Dataskydd*. Hämtat 10.4.2024 från <https://tietosuoja.fi/sv/dataskydd>
- Dataombudsmannens byrå (u.å.b). *Rätten till tillgång till uppgifter*. Hämtat 10.4.2024 från URL <https://tietosuoja.fi/sv/ratten-till-tillgang-till-uppgifter>
- Dataskyddslagen 1050/2018. (2024). Hämtat 25.3.2024 från <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2018/20181050>
- Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG. (1995). Hämtat 9.4.2023 från <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=celex%3A31995L0046>
- Europaparlamentets och rådets förordning 2016/679. (2018). Hämtat 9.4.2024 från <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=celex%3A32016R0679>
- Europeiska unionen. (u.å.). *EU-rättens företräde*. Hämtat 5.4.2024 från <https://eur-lex.europa.eu/SV/legal-content/glossary/primacy-of-eu-law-precedence-supremacy.html>
- Europeiska unionen. (2021). *Information om rättsordningen i Finland*. Hämtat 5.4.2024 från https://e-justice.europa.eu/content_member_state_law-6-fi-maximizeMS-sv.do?member=1
- Europeiska unionen. (2022) *Sammanfattning av dataskyddsförordningen*. Hämtat 9.4.2024 från <https://eur-lex.europa.eu/SV/legal-content/summary/general-data-protection-regulation-gdpr.html>
- Hjertstedt, M. (2019). *Beskrivningar av rättsdogmatisk metod: om innehållet i metodavsnitt vid användning*. i R. Mannelqvist, S. Ingmanson, & C. UlanderWänman, *Festskrift till Örjan Edström (ss. 165-173)*. Umeå: Juridiska institutionen, Umeå universitet. Hämtat 24.4.2024 från <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:umu:diva-159652>
- Krakau, T. & Haapalehto, S. (2020). *Tietopyynnöt ja henkilötietojen luovuttaminen: Opas julkisuuslain mukaisten tietopyyntöjen ja tietosuoja-asetuksen mukaisten henkilötietojen tarkastuspyyntöjen käsittelyyn sekä muihin tietojen luovutuksiin*. Hämtat 10.3.2024 från <https://verkkokirjajhyly-almatalent-fi.ezproxy.puv.fi/teos/EAGBJXDTEB>

- Kommunförbundet. (u.å.). *Kommunernas kontaktuppgifter och vapen*. Hämtat 20.4.2024 från URL <https://www.kommunforbundet.fi/kommuner>
- Kommunförbundet. (2020a). *Förändringarnas KommunFinland 2025*. Hämtat 30.3.2024 från URL <https://www.kommunforbundet.fi/kommunforbundet/tjanster/utvecklings-och-innovationstjanster/forskning/forandringarnaskommunfinland>
- Kommunförbundet. (2020b). *Invånarundersökning 2020*. Hämtat 30.3.2024 från <https://www.kommunforbundet.fi/kommunforbundet/forskning/forandringarnaskommunfinland/invanarundersokning-2020>
- Korpisaari, P. Pitkänen, O. & Warma-Lehtinen, E. (2022). *Tietosuoja (2., uudistettu painos.)*. Hämtat 24.3.2024 från <https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.ezproxy.puv.fi/teos/CAIBCXETEB#kohta:Tietosuoja>
- Statistikcentralen. (u.å.a). *Förhandsuppgifter om befolkningen*. Hämtat 22.4.2024 från URL <https://stat.fi/tilasto/vamuu>
- Statistikcentralen. (u.å.b). *Kuntien avainluvut*. Hämtat 22.4.2024 från URL <https://stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#>
- Statistikcentralen. (2020). *Kommunerna 2024*. Hämtat 20.3.2024 från URL <https://www.stat.fi/sv/luokitukset/kunta/>
- Suomi.fi. (u.å.). *Suomi.fi-identification*. Hämtat 23.4.2024 från <https://www.suomi.fi/anvisningar-och-stod/identifikation/vad-ar-suomifi-identifikation>
- Tuori, K. & Häggblom, L. (2022). *Rättens nivåer och dimensioner*. Helsingfors: Juridiska fakulteten vid Helsingfors.
- Vinnikainen, E. (2021). *MIKÄ TIETOPYYNTÖ?*. (Högre YH). Företagsekonomi, förvaltning och marknadsföring. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Hämtat 24.4.2023 från https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/505864/Elisa_Vinnikainen.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Voutilainen, T. (2019). *Oikeus tietoon: Informaatio-oikeuden perusteet (2., uudistettu painos.)*. Hämtat 25.3.2024 från <https://shop.edita.fi/digikirja/37-7434-9#Esipuhe>

Bilaga

Information som måste tillhandahållas den registrerade enligt artiklarna 13 eller 14

Obligatoriska uppgifter	Åberopad artikel (om personuppgifterna insamlas direkt från den registrerade)	Åberopad artikel (om personuppgifterna inte insamlas direkt från den registrerade)	Artikel 29-arbetsgruppens kommentarer till informationskravet
Identitet och kontaktuppgifter för den personuppgiftsansvarige och i tillämpliga fall för dennes företrädare. ⁵⁹	Artikel 13.1 a	Artikel 14.1 a	Dessa uppgifter bör göra det lätt att identifiera den personuppgiftsansvarige och företrädesvis möjliggöra olika typer av kommunikation med den personuppgiftsansvarige (t.ex. telefonnummer, e-postadress och postadress).
Kontaktuppgifter för dataskyddsombudet, i tillämpliga fall	Artikel 13.1 b	Artikel 14.1 b	Se artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer om dataskyddsombud ⁶⁰
Ändamålen med behandlingen och dess rättsliga grund	Artikel 13.1 c	Artikel 14.1 c	Förutom ändamålen med den behandling som personuppgifterna är avsedda för, måste den relevanta rättsliga grund som åberopas enligt artikel 6 anges. Vid särskilda kategorier av personuppgifter bör relevant bestämmelse i artikel 9 (och i tillämpliga fall den EU-lag eller nationella lag enligt vilken uppgifterna behandlas) anges. Enligt artikel 10 måste den EU-lag eller nationella lag som är tillämplig på behandlingen anges om personuppgifterna rör fällande domar i brottmål och överträdelser

⁵⁹ Enligt definitionen i artikel 4.17 i dataskyddsförordningen (och enligt hänvisningen i skäl 80) avses med "företrädare" en i unionen etablerad fysisk eller juridisk person som skriftligen har utsetts av den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet i enlighet med artikel 27 och företräder denne i frågor som gäller dennes skyldigheter enligt dataskyddsförordningen. Denna skyldighet gäller i fall där de personuppgiftsansvariga eller personuppgiftsbiträdena inte är etablerade i EU men behandlar personuppgifter för registrerade som befinner sig i unionen och där behandlingen har anknytning till utbudande av varor eller tjänster till sådana registrerade i EU eller övervakning av deras beteende.

⁶⁰ Riktlinjer om dataskyddsombud, WP 243 rev.01, senast granskade och antagna den 5 april 2017.

			eller därmed sammanhängande säkerhetsåtgärder enligt artikel 6.1.
Om berättigade intressen (artikel 6.1 f) utgör den rättsliga grunden för behandlingen avses den personuppgiftsansvariges eller en tredje parts berättigade intressen.	Artikel 13.1 d	Artikel 14.2 b	Det särskilda intresset i fråga måste fastställas till förmån för den registrerade. Som bästa praxis kan den personuppgiftsansvarige även ge den registrerade uppgifter om den <i>bedömning</i> som måste göras för att artikel 6.1 f ska kunna åberopas som laglig grund för behandlingen, innan den registrerades personuppgifter inhämtas. För att undvika informationströtthet kan detta tas med i skiktade integritetspolicyer/integritetsmeddelanden (se punkt 35). Artikel 29-arbetsgruppen anser att det alltid tydligt bör framgå av informationen till de registrerade att de kan få information om bedömningen på begäran. Detta är nödvändigt för att säkerställa faktisk insyn i fall där de registrerade tvivlar på att bedömningen har gjorts på riktigt sätt eller om de vill inge ett klagomål till en tillsynsmyndighet.
De kategorier av personuppgifter som behandlingen gäller	Ej tillämpligt	Artikel 14.1 d	Denna information krävs i en sådan situation som avses i artikel 14, eftersom personuppgifterna inte har erhållits från den registrerade, som därför inte känner till vilka kategorier av personuppgifter den personuppgiftsansvarige har erhållit.
Vilka mottagare ⁶¹ (eller kategorier av mottagare) som erhåller personuppgifterna	Artikel 13.1 e	Artikel 14.1 e	I artikel 4.9 definieras begreppet "mottagare" som " <i>en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller annat organ till vilket personuppgifterna utlämnas, vare sig det är en tredje part eller inte</i> "

⁶¹ Enligt definitionen i artikel 4.9 i dataskyddsförordningen och hänvisningen i skäl 31.

			[fetmarkering tillagd]. En mottagare måste därför inte vara en tredje part. Andra personuppgiftsansvariga, gemensamt personuppgiftsansvariga och personuppgiftsbiträden till vilka uppgifter överförs eller lämnas ut omfattas därmed av begreppet "mottagare", och information om sådana mottagare bör ges utöver information om tredjepartsmottagare. Namnen på de faktiska mottagarna av personuppgifterna eller kategorierna av mottagare måste anges. Enligt rättvisepincipen måste de personuppgiftsansvariga ge sådan information om mottagarna som är mest relevant för de registrerade. I praktiken är detta mottagarnas namn, så att de registrerade vet exakt vem som har deras personuppgifter. Om de personuppgiftsansvariga väljer att ange kategorier av mottagare bör informationen vara så specifik som möjligt och innehålla uppgift om typen av mottagare (dvs. med hänvisning till den verksamhet som denne bedriver), bransch, sektor, undersektor och mottagarnas belägenhet.
Uppgifter om överföring till tredjeländer med tillhörande fakta och uppgifter om relevanta skyddsåtgärder ⁶² (däribland förekomsten eller	Artikel 13.1 f	Artikel 14.1 f	Uppgifter bör ges om relevant artikel i dataskyddsförordningen för överföring och tillhörande mekanism (t.ex. beslut om adekvat skyddsnivå enligt artikel 45/bindande företagsbestämmelser enligt artikel 47/standardiserade dataskyddsbestämmelser enligt artikel 46.2/undantag och

⁶² Såsom anges i artikel 46.2 och 46.3.

avsaknaden av ett beslut om adekvat skyddsnivå⁶³) och om hur man kan få en kopia av dessa eller var dessa har ställts till förfogande.			skyddsåtgärder enligt artikel 49 osv.). Vidare bör information ges om var och hur man kan få tillgång till eller erhålla handlingen i fråga, t.ex. genom att länka till den använda mekanismen. Enligt rättvisepincipen bör den information som ges om överföring till tredjeländer vara så meningsfull som möjligt för de registrerade. Detta innebär generellt sett att tredjeländernas namn ska anges.
Lagringstiden (eller, om detta inte är möjligt, de kriterier som används för att fastställa denna period)	Artikel 13.2 a	Artikel 14.2 a	Detta har samband med kravet om uppgiftsminimering i artikel 5.1 c och om lagringsbegränsning i artikel 5.1 e. Lagringstiden (eller de kriterier som används för att fastställa denna) kan styras av faktorer som lagstadgade krav eller riktlinjer inom branschen, men den bör anges på ett sådant sätt att den registrerade, utifrån sin egen situation, kan bedöma lagringstiden för särskilda uppgifter/ändamål. Det räcker inte att den personuppgiftsansvarige generellt anger att personuppgifterna bevaras så länge som är nödvändigt för de berättigade ändamålen med behandlingen. I relevanta fall bör olika lagringstider anges för olika kategorier av personuppgifter och/eller olika behandlingsändamål, inklusive arkiveringstid i lämpliga fall.
Den registrerades rättigheter till • tillgång, • rättelse,	Artikel 13.2 b	Artikel 14.2 c	Denna information bör vara specifik för behandlingen i fråga och inbegripa en sammanfattning av vad rättigheten innebär, hur den registrerade kan gå till väga för att

⁶³ I enlighet med artikel 45.

• radering, • begränsning av behandling, • invändning mot behandling och • dataportabilitet.			utöva den och vilka begränsningar som rättigheten eventuellt omfattas av (se punkt 68 ovan). I synnerhet måste rätten att invända mot behandling uttryckligen meddelas den registrerade senast vid den första kommunikationen med den registrerade och redovisas tydligt, klart och åtskilt från eventuell annan information⁶⁴. När det gäller rätten till dataportabilitet, se artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer om rätten till dataportabilitet⁶⁵.
I fall där behandlingen baseras på samtycke (eller uttryckligt samtycke), rätten att när som helst återkalla sitt samtycke	Artikel 13.2 c	Artikel 14.2 d	Denna information bör inbegripa uppgifter om hur samtycke kan återkallas, med hänsyn till det faktum att det ska vara lika lätt för den registrerade att återkalla som att ge sitt samtycke ⁶⁶ .
Rätten att inge klagomål till en tillsynsmyndighet	Artikel 13.2 d	Artikel 14.2 e	I denna information bör det förklaras att den registrerade, i enlighet med artikel 77, har rätt att inge klagomål till en tillsynsmyndighet, särskilt i den medlemsstat där han eller hon har sin hemvist eller sin arbetsplats eller där en påstådd överträdelse av dataskyddsförordningen har gjorts.
Huruvida tillhandahållandet av personuppgifter är ett lagstadgat eller avtalsenligt krav eller ett krav som är nödvändigt för att ingå ett avtal samt	Artikel 13.2 e	Ej tillämpligt	I ett anställningsavtal kan det till exempel vara ett avtalsenligt krav att tillhandahålla viss information till en nuvarande eller potentiell arbetsgivare. På onlineformulär bör det tydligt anges vilka fält som måste fyllas i eller inte, och vilka följderna kan

⁶⁴ Artikel 21.4 och skäl 70 (som är tillämpligt vid direktmarknadsföring).

⁶⁵ Riktlinjer om rätten till dataportabilitet, WP 242 rev.01, senast reviderade och antagna den 5 april 2017.

⁶⁶ Artikel 7.3.

huruvida den registrerade är skyldig att tillhandahålla personuppgifterna och de möjliga följderna av att sådana uppgifter inte lämnas.			komma att bli om sådana fält inte fylls i.
Varifrån personuppgifterna kommer och i förekommande fall huruvida de har sitt ursprung i allmänt tillgängliga källor	Ej tillämpligt	Artikel 14.2 f	Uppgifternas specifika källa bör anges om detta inte är omöjligt – se punkt 6o för mer information. Om den specifika källan inte har något namn bör bland annat följande uppgifter anges: källornas art (dvs. om de är offentliga eller privata) och typen av organisation/bransch/sector.
Förekomsten av automatiserat beslutsfattande, inbegripet profilering och, i tillämpliga fall, meningsfull information om logiken bakom samt betydelsen och de förutsedda följderna av sådan behandling för den registrerade	Artikel 13.2 f	Artikel 14.2 g	Se artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer om automatiserat beslutsfattande och profilering ⁶⁷ .

⁶⁷ Riktlinjer om automatiserat beslutsfattande och profilering enligt förordning (EU) 2016/679).

Bilaga 2: Kommunernas webbsidor och befolkning

Kommunerna	Hemsidorna	Befolkning 2020	Befolkning 2023Q4	Procentuella förändring
Vanda	www.vanda.fi	237231	247447	4,13 %
Uleåborg	oulu.ouka.fi	207327	214651	3,41 %
Åbo	www.turku.fi	194391	201889	3,71 %
Jyväskylä	www.jyvaskyla.fi	143420	147821	2,98 %
Villmanstrand	www.lappeenranta.fi	72662	73016	0,48 %
Tavastehus	www.hameenlinna.fi	67848	68303	0,67 %
S:t Michel	www.mikkeli.fi	52583	51916	-1,28 %
Salo	www.salo.fi	51562	51097	-0,91 %
Karleby	www.kokkola.fi	47772	48299	1,09 %
Kyrkslätt	www.kyrkslatt.fi	40082	41160	2,62 %
Raseborg	www.raseborg.fi	27528	27211	-1,16 %
Reso	www.raisio.fi	24407	25336	3,67 %
Hollola	www.hollola.fi	23251	22887	-1,59 %
Sibbo	www.sibbo.fi	21687	22590	4,00 %
Torneå	www.tornio.fi	21467	21015	-2,15 %
Birkala	www.pirkkala.fi	19803	20762	4,62 %
Nådendal	www.naantali.fi	19427	19993	2,83 %
Korsholm	www.korsholm.fi	19453	19757	1,54 %
Fredrikshamn	www.hamina.fi	19877	19529	-1,78 %
Kuusamo	www.kuusamo.fi	15213	15017	-1,31 %
Lappo	www.lapua.fi	14221	14018	-1,45 %
Kankaanpää	www.kankaanpaa.fi	12758	12396	-2,92 %
Libelits	www.liperi.fi	11994	11964	-0,25 %
Nivala	www.nivala.fi	10500	10450	-0,48 %
Hattula	www.hattula.fi	9389	9374	-0,16 %
Keuruu	www.keuruu.fi	9486	9180	-3,33 %
Asikkala	www.asikkala.fi	8059	7970	-1,12 %
Pudasjärvi	www.pudasjarvi.fi	7779	7483	-3,96 %
Enare	www.inari.fi	6862	7125	3,69 %
Oulainen	www.oulainen.fi	7155	6975	-2,58 %
Kimitoön	www.kimitoon.fi	6609	6456	-2,37 %
Säkylä	www.sakyla.fi	6646	6378	-4,20 %
Vörå	www.vora.fi	6388	6290	-1,56 %
Virtdois	www.virrat.fi	6510	6274	-3,76 %
Parkano	www.parkano.fi	6352	6127	-3,67 %
Askola	www.askola.fi	4878	4703	-3,72 %
Juga	www.juuka.fi/	4527	4258	-6,32 %
Petäjävesi	www.petajavesi.fi	3772	3593	-4,98 %
Paldamo	www.paltamo.fi	3235	3041	-6,38 %
Rautalampi	www.rautalampi.fi	3053	2932	-4,13 %
Lappajärvi	www.lappajarvi.fi	2925	2789	-4,88 %
Hirvensalmi	www.hirvensalmi.fi	2156	2060	-4,66 %
Keitele	www.keitele.fi	2155	2034	-5,95 %

Bilaga 3: Resultat från undersökning

Kommunerna	Fråga 1	Fråga 2	Fråga 3	Fråga 4	Fråga 5	Fråga 6	Fråga 7	Fråga 8	Fråga 9	Fråga 10
Asikkala	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0
Askola	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0
Birkala	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-
Enare	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fredrikshamn	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1
Hattula	1	1	1	1	0	0	0	1	0	0
Hirvensalmi	0	1	0	0	1	1	0	1	1	1
Hollola	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0
Juga	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-
Jyväskylä	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-
Kankaanpää	1	1	1	1	0	0	0	1	1	1
Karleby	1	0	1	1	0	0	0	1	0	0
Keitele	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0
Keuruu	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1
Kimitoön	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1
Korsholm	1	1	1	1	0	0	0	1	1	1
Kuusamo	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-
Kyrkslätt	1	1	1	1	0	0	1	-	-	-
Lappajärvi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lappo	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Libelits	1	1	1	1	1	0	1	-	-	-
Nivala	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0
Nådendal	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1
Oulainen	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1
Paldamo	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Parkano	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1
Petäjävesi	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1
Pudasjärvi	1	0	1	1	0	0	0	1	0	0
Raseborg	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1
Rautalampi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reso	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1
S:t Michel	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-
Salo	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1
Sibbo	1	1	1	1	0	0	1	-	-	-
Säkylä	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0
Tavastehus	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-
Torneå	1	1	1	1	0	0	1	-	-	-
Uleåborg	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1
Vanda	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1
Villmanstrand	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-
Virdois	1	1	1	1	0	0	0	1	1	1
Vörå	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Åbo	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1